

Saarde valla üldplaneering

Planeeringu lähteseisukohad ja keskkonnamõju strateegilise hindamise
väljatöötamise kavatsus

Planeerimisprotsessi

korraldaja: Saarde Vallavalitsus

Planeeringu koostaja: selgitatakse hankega

KSH läbiviija: selgitatakse hankega

Lähteseisukohtade ja KSH VTK koostajad:

- Martti Rooden, Kaie Sakala

September 2019

Sisukord

ÜLDPLANEERINGU LÄHTESEISUKOHAD	3
EESMÄRGID. PLANEERIMISE JA KSH OBJEKT, ULATUS	3
ÜLDPLANEERINGU ÜLESANDED	4
KULTUURIPÄRANDI KÄSITLEMINE	10
LOODUSKAITSELISTE VÄÄRTUSTE KÄSITLEMINE	10
ÜLDPLANEERINGU VORMISTAMINE	11
SAARDE VALLA ÜLDPLANEERINGU SEOS TEISTE STRATEEGILISTE PLANEERIMISDOKUMENTIDEGA...	11
SAARDE VALLA VISIOON, MISSIOON JA EESMÄRGID	12
ÜLDPLANEERINGU KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISE HINDAMISE VÄLJATÖÖTAMISE KAVATSUS	13
KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISE HINDAMISE EESMÄRK JA ULATUS	13
MÕJUTATAVA KESKKONNA ÜLEVAADE JA SEOS KSH-S KÄSITLETAVAGA. PLANEERINGUALA	
ASUKOHT JA PAIKNEMINE	14
LOODUSKESKKOND. MAASTIK	14
MAAKASUTUS	15
GEOLOOGIA JA MAAVARAD	15
RADOON	17
PÕHJAVESI, PÕHJAVEE KAITSTUS	17
PINNAVESI JA VOOLUVEEKOGUD	19
VÄÄRTUSLIKUD MAASTIKUD	21
ROHELINE VÕRGUSTIK	21
VÄÄRTUSLIKUD PÕLLUMAJANDUSMAAD	23
METS	24
KAITSTAVAD LOODUSOBJEKTID JA MUUD LOODUSVÄÄRTUSED. NATURA 2000 ALAD	24
SOTSIAALMAJANDUSLIK KESKKOND	26
SOTSIAALNE TARISTU	27
TEHNILINE TARISTU	28
VEE- JA KANALISATSIOONISÜSTEEM	28
ENERGIA- JA JÄÄTMEMAJANDUS	28
TEED JA TÄNAVAVALGUSTUS	28
ANDMESIDE	29
ÜHISTRANSPORT	30
ETTEVÕTLUSKESKKOND	30
TURVALISUS	30
AJALOOIS-KULTUURILINE KESKKOND, SH KULTUURIVÄÄRTUSED	30
SAARDE VALLA ÜLDPLANEERINGU ELLUVIIMISEGA EELDATAVALT KAASNEV KESKKONNAMÕJU (SH MÕJUTATAVAD KESKKONNAELEMENDID JA EELDATAVAD MÕJUALLIKAD)	32
KSH METOODIKA	34
KOOSTÖÖ JA KAASAMINE	35
AJAKAVA	38

Üldplaneeringu lähteseisukohad

Eesmärgid. Planeerimise ja KSH objekt, ulatus

Saarde valla üldplaneeringu eesmärk on kogu valla territooriumi ruumilise arengu põhimõtete ja suundumuste määratlemine. Üldplaneeringuga lahendatakse PlanS § 75 lg 1 püstitatud ülesanded. PlanS § 80 lg 2 kohaselt on keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) väljatöötamise kavatsus (VTK) dokument, milles märgitakse keskkonnamõju strateegilise hindamise ulatus, sisu ja eeldatav ajakava ning üldplaneeringu rakendamisega eeldatavalt kaasneda võiv oluline keskkonnamõju, sh mõju inimese tervisele, piiriülese keskkonnamõju esinemise võimalikkus, võimalik mõju Natura 2000 võrgustikule ja muu planeeringu koostamise korraldajale teadaolev asjassepuutuv teave. PlanS § 80 lg 3 järgi on KSH väljatöötamise kavatsus aluseks KSH aruande koostamisele. Vastavalt PlanS § 2 lg 3 kohaldatakse planeeringu koostamise käigus läbiviidavale KSH-le PlanS tulenevaid menetlusnõudeid. PlanS sätestatud juhtudel arvestatakse ka keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) nõudeid, seejuures nõuded KSH aruande sisule ja muudele tingimustele tulenevad KeHJS § 40.

Saarde vald on omaavalitsusüksus Pärnu maakonnas, mis moodustati 21. oktoobril 2017. aastal Saarde ja Surju valla ühinemise tulemusena. Valla pindala on 1065 km². Saarde valla naabriteks on Pärnu maakonnas Häädemeeste vald ja Pärnu linn, Viljandi maakonnas Mulgi vald ja Põhja-Sakala vald. Lõunast piirneb Saarde vald Läti Vabariigiga.

Üldplaneeringu koostamine ja KSH algatati Saarde Vallavolikogu 17.10.2018 otsusega nr 41.

Üldplaneeringu alaks on kogu valla haldusterritoorium. Koostamisel arvestatakse ka seoseid valla lähiümbrusega (naaberomavalitsustega), et tagada sidusate võrgustike (taristud, roheline võrgustik) toimimine. KSH ala ühtib planeeringualaga.

Tulenevalt KeHJS § 31¹ on KSH eesmärgiks arvestada keskkonnakaalutlusi strateegiliste planeerimisdokumentide koostamisel ning kehtestamisel, tagada kõrgetasemeline keskkonnakaitse ja edendada säästvat arengut.

Saarde valla KSH põhieesmärk on keskkonnakaalutlustega arvestamine üldplaneeringu koostamisel ning seeläbi inim- ja looduskeskkonna mõjusid tasakaalustava lahenduse leidmine. Põhieesmärgi saavutamiseks on KSH alameesmärkideks hinnata üldplaneeringu elluviimisega kaasnevat olulist keskkonnamõju, selgitada välja alternatiivsete lahenduste võimalused, määrata vajadusel mõjude leevendusmeetmed, arvestades üldplaneeringu eesmärke ja käsitletavat territooriumi. Oluliste mõjude käsitlemisega samatähtis on planeeringu elluviimisega kaasnevate oluliste soodsate mõjude hindamine ja nende võimendamise võimaluste väljapakkumine.

KSH näitab, milliste oluliste keskkonnaargumentide alusel toimub üldplaneeringu kaalutusprotsessi jooksul valikute tegemine ja otsusteni jõudmine. Mõjude hindamisel lähtutakse üldplaneeringu täpsusastmest ja keskendutakse teemadele, mida saab üldplaneeringuga reguleerida.

KSH puhul mõistame keskkonda laiemalt kui ainult looduskeskkond. Mõju hinnatakse nii loodus-, kultuurilise-, sotsiaal- kui ka majanduskeskkonna aspektide seisukohast.

KSH aruanne on üldplaneeringu juurde kuuluv lisa (PlanS § 3 lg 4).

Üldplaneeringu ülesanded

Üldplaneeringu teemade käsitus lähtub PlanS § 75 lg 1-st, ülesanded ja nende käsitus on esitatud allpool.

Üldplaneeringu koostamisel arvestatakse võimalikult suures ulatuses põhimõttega, et kehtivaid õigusakte ja piiranguid üldplaneeringuga ei kehtestata ja neid tekstis ning joonistel ei esitata.

Käesolevad üldplaneeringu lähteseisukohad on üldisel tasemel ja täiendatud erinevate juriidiliste isikute poolt esitatud ettepanekutega. Planeeringu koostamisel tuleb kaaluda ettepanekutes esitatut ja otsustada, kas esitatu rakendamine on asjakohane või mitte.

1. Transpordivõrgustiku ja muu infrastruktuuri, sealhulgas kohalike teede, raudteede üldise asukoha ja nendest tekkivate kitsenduste määramine.

Olulisemad ühendusteed Eesti teiste piirkondadega ja maakonnasiseseks liikluseks on riigi põhimaanteed: Tartu–Viljandi–Kilingi-Nõmme ja Valga–Uulu maantee. Suurt tähtsust omavad Kilingi-Nõmme-Kiisa tee (Eesti-Läti ühendustee) ja Tõitoja-Häädemeeste tee. Vallasiseste ühenduste seisukohalt on tähtsad kõik väiksemad riigimaanteed ja omavalitsusele kuuluvad teed, mis tagavad elanike ja ettevõtjate igapäevased liikumisvajadused. Kilingi-Nõmme tänavatest on olulisim Pärnu tänav ja Kantsi tänav.

Planeeringus on vajalik käsitleda teedevõrgu arendusi, mis on seotud asulate omavaheliste ühenduste parandamisega, samuti maanteede rekonstrueerimisega, et tagada liikluse sujuvus ja liiklejate turvalisus. Tähtis ülesanne on liiklusohutlike kohtade pidev ohutuks muutmine. Ettevõtluse võimaluste, ennekõike maaettevõtluse seisukohalt on oluline tagada kruusateede sõidetavus ja suurema kasutatavusega kruusateede viimine mustkatte alla. Pärnu maakonnaplaneeringus on mustkatete ehitamist kruusateedele käsitletud Lodja-Saunametsa, Surju-Saunametsa ja Tihemetsa-Kärsu teedele. Saarde valla teehoiukavas on mustkatted planeeritud Alevi teele, Surjupera teele ja Kilingi-Nõmme seni mustkatteta tänavatele. Teedevõrk peab tagama paremad ühendused põhi- ja tugimaanteede vahel, juurdepääsetavuse töö- ja elamualadele. Paranema peavad ääreliste alade ühendusteed. Kvaliteetsem teedevõrk loob uusi võimalusi ühistranspordi arenguks.

Maanteede osas arvestada maakonnaplaneeringuga kavandatud teedevõrku. Määratleda üldplaneeringus teede liigitus, nende asukoht ja neist tulenevad kitsendused järgnevalt:

Riigitee, kohalik tee (võimalik, et toimub täiendav alamjaotus töö käigus), avalikult kasutatav eratee, avaliku kasutusega eratee, metsateed kui avaliku kasutusega teed. Esitada kihtidena erinevate teede register. Määratleda teede liigitus lähtuvalt nende funktsionaalsusest. Teede funktsiooni määramisel tuleb lähtuda tänava põhifunktsioonidest ning tulevikus eeldatavatest liiklusvoogudest. Teede liigituse järgi on võimalik neid rekonstrueerides ja liikluskorraldust kujundades rakendada meetmeid, mis aitavad liiklejate käitumise viia vastavusse tee funktsiooniga. Sealjuures on võimalik määratleda teed ja piirkonnad, kus on vajalik liikluse rahustamine või hoopis eemale suunamine. Samuti tuleb üldplaneeringus käsitleda liiklussõlmede põhimõttelist lahendust.

Käsitleda Rail Balticu kiirraudtee trassikoridori ja kohalike reisirongide peatuskohti.

2. Kohaliku tähtsusega jäätmekäitluskohtade asukoha ja nendest tekkivate kitsenduste määramine.

Määrata valla territooriumil jäätmejaama ja kompostimisväljaku asukoht.

3. Tehnovõrkude ja -rajatiste üldise asukoha ja nendest tekkivate kitsenduste määramine.

Kanda planeeringu joonistele koostöös võrguvaldajatega tehnovõrguliinide põhivõrk, st peale ei ole vaja kanda majaihendusi, kuid esitada võrgu osa, kuhu saab juurde liituda. Peale kanda ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni ala, reoveekogumisala vastavalt Saarde valla ühisveevärgi ja –kanalisatsiooni arendamise kavale aastateks 2019-2030. Üldplaneeringus esitada joonisel tuletõrje veevõtukohad, tekstis käsitleda juurdepääsu tingimused, võimalikud kitsendused ja rajamise kohustus. Määratleda tuletõrje veevõtukohtade asukohad ja planeeritavad asukohad. Käsitleda veehaarde sanitaarkaitsest ja reovee omapuhastitest tulenevaid kitsendusi.

4. Olulise ruumilise mõjuga ehitise asukoha valimine.

Käsitleda Pärnu maakonna planeeringus nimetatud arendusalasid. Arvestada Majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumi 13.03.2019 kirjaga nr 17-7/2019/2142 „Taastuenergia kajastamine kohalike omavalitsuste üldplaneeringutes.“ Kaaluda täiendavaid alasid ja võimalusi erinevate taastuenergeetika liikide kasutuselevõtmiseks üldplaneeringu lahenduse väljatöötamisel arvestades Pärnu maakonnaplaneeringu seletuskirja peatükis 4.3.2 toodud tingimuste ja põhimõtetega, samuti koostamisel olevate detailplaneeringutega ja algatatud kohaliku omavalitsuse eriplaneeringuga. Kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu tuuleparkide asukoha eelvalikus määratlavate alade selgumisel otsustatakse koostöös valitsusasutuste, ettevõtjate ja kohaliku kogukonnaga, kas ja millised nendest aladest lisada üldplaneeringu eelnõusse/vastu võetud lahendusse/kehtestatavasse planeeringusse, kui perspektiivse tuuleparkide arendusalad.

5. Avalikus veekogus kaldaga püsivalt ühendatud või kaldaga funktsionaalselt seotud ehitise üldiste ehituslike tingimuste ja asukoha määramine.

6. Asustuse arengut suunavate tingimuste täpsustamine.

Elamu- ja töökohtade planeerimisel arvestada kahanevat rahvaarvu ja seni kehtivates üldplaneeringutes ja arengukavades esitatut. Luua võimalus, et ettevõtlusest tulenevaid töökohtasid on võimalik luua kõigis keskustes. Olulise negatiivse keskkonnamõjuga tootmine planeerida kohtadesse, kus see ei mõjuta välja kujunenud ja planeeritud elukeskkonda.

Asutuspäiirkondades säilitada ehitustegevuse kavandamisel välja kujunenud hoonestuslaad. Keskuste arengu kavandamisel võetakse lähtealuseks Pärnu maakonna planeeringus esitatud keskuste võrgustik, hierarhia ja teenustasemed. Sotsiaalse taristu arendamisel lähtutakse valla arengukavast.

7. Supelranna ala määramine.

Määrata supluskohtade alad koos selle juurde kuuluva taristuga ja käsitleda veeohutust.

8. Tänavade kaitsevööndi laiendamine.

9. Kõrgveepiiri märkimine suurte üleujutusalaadega siseveekogul.

Reiu jõgi on üleujutusala veekogu, millele tuleb märkida kõrgveepiir – kõrgveepiiri määramisel võtta aluseks maakonnaplaneeringutes esitatut ja olemasolev kõrguslik info. Koostöös kohaliku kogukonnaga selgitada välja kohalikud üleujutusalaad ja käsitleda üleujutuste temaatikat.

10. Rohevõrgustiku toimimist tagavate tingimuste täpsustamine ning sellest tekkivate kitsenduste määramine.

Täpsustada maakonnaplaneeringu rohevõrgustiku piire ja vajadusel kasutamistingimusi. Käsitleda täpsemalt rohevõrgustikust tulenevaid kitsendusi.

11. Kallasrajale avaliku juurdepääsu tingimuste määramine.

Määrata koostöös kohaliku kogukonnaga juurdepääsud kallasrajale vajalikes asukohtades.

12. Kalda ehituskeelu vööndi suurendamine ja vähendamine.

Üldplaneeringu koostamisel tuleb hinnata asustuse suunamisest ning maakasutus- ja ehitustingimuste määramisest tulenevat vajadust veekogude kalda ehituskeelu vööndi suurendamisele ja vähendamisele. Tähelepanu tuleb pöörata Kilingi-Nõmme linna läbiva Humalaste ja Reiu jõe äärsete hoonestusega piirkondadele. Kaaluda ehituskeeluvööndi vähendamist paisjärvede ja väiksemate vooluveekogude ülemjooksudel.

13. Kohaliku omavalitsuse üksuse tasandil kaitstavate loodusobjektide ja nende kaitse- ja kasutustingimuste seadmine.

14. Väärtuslike põllumajandusmaade, rohealade, maastike, maastiku üksikelementide ja looduskoosluste määramine ning nende kaitse- ja kasutustingimuste seadmine.

Maakonnaplaneeringuga loetakse väärtuslikuks põllumajandusmaaks küla või aleviku territooriumil paiknev haritav maa, püsirohumaa ja püsikultuuride all oleva maa massiiv, mille boniteet on võrdne või suurem Pärnumaa põllumajandusmaa kaalutud keskmisest boniteedist. Lisaks sellele loetakse väärtuslikuks põllumajandusmaaks massiiv, mille boniteet on maakonna põllumajandusmaa keskmisest boniteedist madalam, kuid millel paikneb maaparandussüsteem. Maakonnaplaneeringus ei määratleta väärtusliku põllumajandusmaa massiivi minimaalset suurust. Väärtuslike maastike ja roheline võrgustiku alade ja kasutamistingimuste täpsustamisel lähtuda maakonnaplaneeringust ja rohevõrgustiku planeerimisjuhendist ning kohalikest vajadustest. Üldplaneeringu koostamisel täpsustada väärtuslike põllumajandusmaade piirid ja ulatus, töötada välja meetmed tagamaks väärtusliku põllumajandusmaa sihtotstarbeline kasutamine ja säilimine. Riigimaanteede kaitsevööndisse väärtuslikke põllumajandusmaid mitte määrata. Arvestada Maaeluministeeriumi 20.05.2019 kirjaga nr 4.1-3/628 „Väärtusliku põllumajandusmaa kaitse- ja kasutustingimuste käsitlemine kohaliku omavalitsuse üldplaneeringus.“

15. Maardlatest ja kaevandamisest mõjutatud aladest tekkivate kitsenduste määramine.

Üldplaneeringus esitada maardlad planeeringu joonisel alana, tekstis esitada üldised kitsendused. Planeeringu koostamisel kaaluda järgmist juhtotstarve andmise põhimõtet: määrata mäetööstusmaa juhtotstarve mäeeraldiste ja nende teenindusmaade aladele ning kaevandamisloa taotluse olemasolu korral reserveeritava mäetööstusmaa juhtotstarve nendele aladele, kus on menetluses maavara kaevandamise loa taotlus; vajadusel võib mäetööstusmaa juhtotstarbest eraldada turbatööstusmaa juhtotstarbe. Maardlate nimekiri on esitatud tabelis 1.

16. Miljööväärtuslike alade ja väärtuslike üksikobjektide määramine ning nende kaitse- ja kasutustingimuste seadmine.

Töö käigus täpsustada väärtuslike üksikobjektide nimekiri ja kaitse- ning kasutustingimused. Vajadusel täpsustada miljööväärtuslikud alad- ja vaadeldavuse ala Allikukivi külas, Tihemetsa alevikus, Kilingi-Nõmme linnas.

Üldplaneeringus maakasutus- ja ehitustingimuste seadmisel arvestada ajaloolise maakasutuse ja asustustrüki ning säilitada kultuuriväärtuslikud elemendid, sh ajaloolised vaated. Maa-alad, kuhu on kontsentreerunud väärtuslikud kultuuripärandi objektid, määrata vajadusel miljööväärtuslikeks aladeks, seada neile kaitse- ja kasutustingimused üldplaneeringuga. Kaaluda 20. sajandi arhitektuuri- ja maaehituspärandi, pärandkultuuriobjektide kaitse alla võtmist kohalikul tasandil ning seada neile kaitse- ja kasutustingimused. Miljööväärtuslike alade ja väärtuslike üksikobjektide kaitse- ja kasutustingimuste määramisel pöörata tähelepanu hoonestuse väärtusele. Miljööalal paiknevatest ehitistest on väärtuslikud säilitatavad ehitised, mille üldplaneeringus

määratavad kaitse- ja kasutustingimused peavad olema piisavaks aluseks detailplaneeringu koostamiseks. Detailplaneeringu koostamise kohustuse puudumisel ka projekteerimistingimuste andmiseks väärtuslikele ehitistele peale- ja juurdeehitamisel ning välisviimistluse muutmisel. Määratleda olulised vaatekoridorid maanteedelt ning tagada vaated kultuurilooliselt olulistele objektidele ja väärtuslikele maastikele üldplaneeringuga.

Pöörata tähelepanu võimalikele arheoloogiliselt väärtuslikele aladele. Piirkondades, kus arheoloogiamälestiste kontsentratsioon on suur, arvestada mälestistele sobiliku keskkonna säilitamisega ning asjaoluga, et muinas- ja keskaegsete asustuskeskuste läheduses võib olla veel leidmata kultuuriväärtusi (asulakohti, kalmeid jms). Mälestiste rühmale sobilik keskkond on traditsiooniline ajaloolise asustusstruktuuriga maastik. Kilingi-Nõmme kui ajalooline kihelkonnakeskus käsitleda miljööväärtusliku ala loomist eraldi, et väärtustada ja tagada ehituspärandi säilimine läbi kasutamise.

17. Kohaliku tähtsusega kultuuripärandi säilitamise meetmete, sealhulgas selle üldiste kasutustingimuste määramine.

Töö käigus selgitada täiendavaid võimalikke väärtusi ning nende säilitamise meetmeid. Pärandkultuuriobjektideks on eelmiste põlvkondade elamisviisist jäänud nähtavad kultuuriväärtuslikud objektid maastikus (nt talud, mõisad, kordonid, vaigutuslangid jms).

18. Planeeringuala üldiste kasutus- ja ehitustingimuste, sealhulgas projekteerimistingimuste andmise aluseks olevate tingimuste, maakasutuse juhtotstarbe, maksimaalse ehitusmahu, hoonestuse kõrguspiirangu ja haljastusnõuete määramine.

Üldplaneeringuga tuleb läbi ehitamise ja maakasutuse soodustada Saarde valla terviklikku arengut. Ehitamise ja maakasutustingimuste kaudu mõjutatakse elamuüksuste arvu planeerimist, teenuskeskuste asukohta ja suurust ning tootmis- ja ettevõtlusalade arengupotentsiaali. Samas annab ehitamise ja maakasutuse planeerimine eeldused inimeste liikuvuseks ja vaba aja veetmiseks. Ehitus- ja maakasutustingimused määratakse põhjendatult aladele, kus need on tingimata vajalikud. Mjal tuleb kirjeldada ehitamise ja maakasutuse erinevaid võimalusi. Üksikute elamute ehitamisel hajaasustuses on otstarbekas rakendada võimalikult suurt vabadust, kui kavandatav tegevus funktsioneerib üheskoos põllu- ja metsaaladega. Mitteelukondlike hoonete kavandamiseks seatakse tingimused, mis arvestavad asustusele või looduskeskkonnale kaasneda võivate mõjudega. Üldplaneeringu maakasutuse kavandamisel tuleb hoiduda liigsete piirangute seadmisest seal, kus puudub ülemäärane avalik huvi. Suurem avalik huvi ja maakasutuse otstarvete määramine on põhjendatud tihedamalt asustatud aladel. Sellest tulenevalt kaalutakse funktsionaalset tsoneerimist maa-ala juhtotstarvete määramisega Saarde valla suuremates keskustes.

Maakasutuse otstarvete määramisel lähtutakse põhimõttest – valdav maakasutuse juhtotstarve ja kaasotstarve. Kaasotstarvete määramine muudab üldplaneeringu lahenduse paindlikumaks. Üldplaneeringus tuleb selgitada kaasnevate otstarvete määramise põhimõtteid ja ulatust ning kaasnevate mõjude leevendamise meetmeid. Vajadusel võib kaaluda ka mitut kasutusotstarvet koondava arenguala või keskuse maa-ala määramist ning sealsete tingimuste seadmist (nt tootmis- ja ettevõtlusalad, külakeskused jms). Üldplaneeringuga määratavad ehitustingimused peavad sisaldama ehitise püstitamiseks või laiendamiseks vajalike projekteerimistingimuste koostamise aluseid.

Kasutus- ja ehitustingimuste, kui ka kaitsetingimuste määramisel järgitakse põhimõtet, et reguleeritakse valdkondi ja juhtumeid, mis on vajalikud ja põhjendatud. Vältida tuleb ülereguleerimist. Kaaluda asustuse maakasutuse suunamiseks kruntide minimaalsuure määramist.

19. Riigikaitselise otstarbega maa-alade määramine ning maakonnaplaneeringus määratud riigikaitselise otstarbega maa-alade piiride täpsustamine

Riigikaitse otstarbega maa-alad määrata üldplaneeringuga. Riigikaitse huvide tagamiseks tuleb kohalikul omavalitsusel teha koostööd Kaitseministeeriumi ja Riigi Kaitseinvesteeringute Keskusega. Kui üldplaneeringuga kavandatakse tuuleenergia arendamiseks sobivaid alasid, siis nende asukoha määramisel kajastada alad planeeringu seletuskirjas ja joonistel.

2019. a jaanuari seisuga ei ole vajalik Saarde valda määrata täiendavaid riigikaitse otstarbega maa-alasid. Kaitseliit ei ole esitanud ettepanekuid rajada valla territooriumil uusi laskepaiku. Analüüsida, kas üldplaneeringus tuleb käsitleda riigikaitse väljaõppe läbiviimist väljaspool riigikaitse ehitisi.

20. Puhke- ja virgestusalade asukoha ja nendest tekkivate kitsenduste määramine.

Puhke- ja virgestusalad ei tohi planeerida riigiteede kaitsevööndisse, tööstusalade lähedusse ja riigikaitse harjutusvälja ja/või lasketiiru piiranguvööndisse arvestades neist tulenevate negatiivsete mõjudega (müra, tolm, heitgaasid jm). Soosida puhkemajandusliku ja ökoturismiga seonduvaid tegevusi. Parendada juurdepääsetavust puhkealadele jalgsi, jalgratta ja ühistranspordiga. Määrata jõgede ja järvede kallastel asuvatele puhkealadele avalikud juurdepääsuteed. Määrata metsamajandamise tingimused puhke- ja virgestusaladel.

21. Asula või ehitiste kaitseks õhusaaste, müra, tugeva tuule või lumetuisu eest või tuleohtu vähendamiseks või metsatulekahju leviku tõkestamiseks lageraie tegemisel langi suurusele ja raievanusele piirangu seadmine.

Asulate ümber seatakse vajadusel metsa majandamisele piirangud, kus määratakse ära uuendusraiel raieliik, lageraie tegemisel langi suurus ja raievanus. Müra leevendamiseks välditakse planeerimisel kaevandusobjektide ning müratundlike alade vahelistel aladel raieid.

Arvestada metsaomanike (RMK, Luua Metsanduskool ja erametsa omanikud) ja mittetulundusühingute huvidega ning analüüsida esitatud ettepanekuid.

22. Müra normtasemete kategooriate määramine.

Vastavalt atmosfääriõhu kaitse seadusele määratakse mürakategooriad tekstis vastavalt üldplaneeringu maakasutuse juhtotstarbele järgmiselt:

I kategooria – virgestusrajatise maa-alad;

II kategooria – haridusasutuse, tervishoiu- ja sotsiaalhoolekandeasutuse ning elamu maa-alad, rohealad;

III kategooria – keskuse maa-alad;

IV kategooria – ühiskondliku hoone maa-alad;

V kategooria – tootmise maa-alad;

VI kategooria – liikluse maa-alad.

Hinnata mürakaardi koostamise vajadust Saarde küla ja Tihemetsa aleviku tööstusaladel.

23. Liikluskorralduse üldiste põhimõtete määramine.

Üldplaneeringu joonistel seadusest tulenevaid teede ja raudteede kaitsevööndeid ei esitata. Üldplaneeringu tekstis (ja vajadusel joonisel) välja tuua vaid erisused, kui täpsustatakse seaduses esitatud kaitsevööndit.

Määratleda teede liigitus lähtuvalt nende funktsionaalsusest. Teede funktsiooni määramisel tuleb lähtuda tänava põhifunktsioonidest ning tulevikus eeldatavatest liiklusvoogudest. Teede liigituse järgi on võimalik neid rekonstrueerides ja liikluskorraldust kujundades rakendada meetmeid, mis aitavad liiklejate käitumise viia vastavusse tee funktsiooniga. Sealjuures on võimalik määratleda teed ja piirkonnad, kus on vajalik liikluse rahustamine või hoopis eemale suunamine. Samuti tuleb üldplaneeringus käsitleda liiklussõlmede põhimõttelist lahendust.

Kergliiklusteede asukoha ja arendamise põhimõtete määramisel arvestada valla arengukava.

Äärelistel aladel kombineerida liikuvuse parandamiseks ühistranspordi, eratranspordi ja tellimussõitude võimalused, toetada elanike ühisalgatusi transpordi korraldamisel.

Inimeste igapäevane liikuvus on üldistatult seotud (liikumis)vajaduste ja nõudluse täitmisega, mis on omakorda seotud konkreetsete tegevuste ja nende asukohtadega. Liikuvuse ning transpordikasutuse võimaluse analüüsimisel ja kavandamisel on seega oluline määratleda inimest liikuma mõjutavad põhjused ning tegevuste paiknemine. Üldistatult on vaja määratleda, kus ja millistel põhjustel inimesed käivad ning tagada juurdepääsu võimalused olulistele sihtkohtadele. Peamiselt on inimeste liikumised seotud töö, kooli ja igapäevaste teenuste tarbimisega. Vähemal määral mõjutavad liikuvust muud põhjused. Arvestades inimeste vajaduste varieeruvusega on vajalik käsitleda peamisi ühiskonnagruppide eraldiseisvalt. Eelnevat silmas pidades on vajalik üldplaneeringu liikuvust ning transpordi puudutavas osas käsitleda alljärgnevat teemasid.

Arvestades elanikkonna prognoositavat vähenemist ja vananemist tuleb teenuskeskuste võrku kavandada nii, et teenuste kättesaadavus oleks võimalikult hästi tagatud majanduslike võimaluste ja otstarbekuse piires. Teenuskeskused on olulised igapäevaste teenuste kättesaadavuse tagamiseks ja on ühistranspordi sõlmpunktideks teistes keskustes asuvate teenuste ja töökohtade kättesaamiseks.

Kilingi-Nõmme linnas kui piirkondlikus vallakeskuses on vajalik tagada kohalikud kvaliteetteenused. Need on teenused, mida ei kasutata igapäevaselt, kuid elukvaliteedi jaoks on olulised ja raskesti asendatavad.

Surju külas kui kohalikus keskuses on vajalik tagada kohalikud põhiteenused, mille sage kasutamine rahuldab elanike igapäevaelu põhivajadused.

Tali külas ja Tihemetsa alevikus kui lähikeskustes on vajalik tagada kohalikud lihtteenused, mida kasutatakse sagedaselt igapäevaelus. Lihtteenused on alternatiiviks kohalikele põhiteenustele, neile esitatakse vaid väiksemad nõuded.

Vajadusel välja töötada ja määratleda teenuskeskuste tasandid. Teenuskeskused on välja toodud Pärnu maakonnaplaneeringus.

Üldplaneeringus tuleb määratleda sõidukite (nii mootorsõidukite kui jalgrataste) parkimislahenduse põhimõtte, suuremate avaparklate asukohad, maht, põhimõtteline lahendus ja ligipääs.

Üldplaneering peab määrama kindlaks teed, kus ühistranspordiliiklus on vajalik. Samuti määratakse üldplaneeringus ühistranspordi võrgustiku põhimõtted, vaadatakse üle olemasolevad ühistranspordipeatused ja näidatakse vajadusel kavandatavate ühistranspordipeatuste asukohad ja neile ligipääsu võimalused ning ühendatavus teiste transpordiliikidega (Rail Baltic).

Kergliikluse puhul määratleda selle potentsiaalne ruumiline ulatus ja soovitud kvaliteet, mida konkreetset väljendab kergteede võrgustik ja selle elementide lahendus. Kergliiklusteede vajaduse määramine lähtuvalt asustusest ning liikuvusvoogudest.

Olulise liikuvus- ning liiklusmõjuga objektide määramine ja mõju ulatus. Käsitleda tuleb olulisi tööandjaid või töökohtade kontsentratsioonikohti, suuremate ettevõtete töögraafikuid, õppeasutusi ning kaubandus- ja teenindusasutusi ja muid võimalikke objekte, millel on planeeringus omavalitsuse jaoks oluline liiklusmõju.

Määrata peamised põhimõtted, tingimused ja lahendused liiklusohutuse tagamiseks, eelkõige arvestades vähemkaitstud liiklejaid (jalakäijad, jalgratturid) ning suurema riskiga tänavaelemente (näiteks lasteasutuste lähedus jms).

Arvestada üldplaneeringu koostamisel, et liikluskorraldus oleks võimalikult energiasäästlik ja tagaks ohutu liikluse.

24. Krundi minimaalsuuruse määramine.

Määrata planeeringu koostamise käigus.

25. Alade ja juhtude määramine, mille esinemise korral tuleb detailplaneeringu koostamisel kaaluda arhitektuurivõistluse korraldamist.

Asjakohastel juhtudel seada arhitektuurivõistluse nõue olulisemate ehitiste või avaliku ruumi ehitusprojekti koostamiseks, mis ei eelda detailplaneeringu koostamise vajadust ja kus arhitektuurivõistlus tagab parima ruumilise lahenduse.

26. Detailplaneeringu koostamise kohustusega alade või juhtude määramine.

Määrata planeeringu koostamisel lähtuvalt olemasolevatest aladest ja juhtudest ning neid täpsustades.

27. Maareformiseaduse ja looduskaitseaduse (edaspidi:LKS) tähenduses tiheasustusega alade määramine.

Vajadusel kaaluda olemasolevate tiheasustusalade täpsustamist.

28. Maaparandussüsteemide asukoha ja nendest tekkivate kitsenduste määramine.

Määrata planeeringu koostamisel. Säilitada olemasolev põllu- ja metsakuivenduse võrk.

29. Avalikes huvides omandamise, sealhulgas sundvõõrandamise või sundvalduse seadmise vajaduse märkimine.

Määrata planeeringu koostamisel. Määrata vajadusel avalikes huvides omandamise, sealhulgas sundvõõrandamise või sundvalduse seadmise vajadus. Märgitakse olemasoleva või kavandatava tee avalikult kasutatavaks teeks määramise vajadus.

30. Sanitaarkaitsealaga veehaarete asukoha ja nendest tekkivate kitsenduste määramine.

Lähtuda keskkonnaministri 16.12.1996 määrusest nr 61 „Veehaarde sanitaarkaitseala moodustamise ja projekteerimise kord ning sanitaarkaitsealata veevõtukoha hooldusnõuded põhjavee kaitseks“

Kultuuripärandi käsitlemine

Planeeringu koostamisel tuleb mälestiste ja laiemalt pärandi teemat käsitleda lähtuvalt riikliku kaitse all olevatest kultuurimälestistest ja nende kaitsevöönditest – täpne käsitus- ja esitusviis määrata planeeringu koostamisel arvestades muinsuskaitseameti seisukohta.

Kuna Saarde valla territooriumile ei jää muinsuskaitsealasid, ei ole üldplaneeringule tarvis koostada eraldi üldplaneeringu muinsuskaitse eritingimusi. Riiklike mälestiste ja muinsuskaitsealade muutmiseks või kaitse alt välja arvamiseks üldplaneeringuga ettepanekuid teha ei saa, kuid üldplaneeringu koostamisel on oluline neid käsitleda ja võimalusel anda piirkonna arengu huvidest lähtuvad sisulised suunised. Üldplaneeringu koostamisel otsustada, kas kultuuripärandi riiklik nimekiri esitada üldplaneeringu või mõjude hindamise teksti osas, üldplaneeringu joonisel esitada riikliku kaitse all olevate kinnisobjektide asukohad.

Üldplaneeringu koostamisel ei tehta kultuuripärandi teemalisi uuringuid. Ehitus- ja maakasutustingimuste määramisel tutvutakse maaehituspärandi, matmispaikade registri, muististe ja pärimuspaikade ning 20. sajandi väärtusliku arhitektuuri andmekogudes toodut ja võimalusel/sobivusel määratakse ehitus- ja maakasutustingimused vastavalt.

Looduskaitseliste väärtuste käsitlemine

Planeeringu koostamisel tuleb esitada LKS § 4 tähenduses kaitstavad loodusobjektid, sh tuua välja üleeuroopalise kaitsealade võrgustiku Natura 2000 linnu- ja loodusala. Üldplaneeringu koostamisel otsustada, kas looduskaitse objektide nimekiri esitada üldplaneeringu või mõjude hindamise teksti osas. Üldplaneeringu joonisel esitada riikliku kaitse all olevate loodusobjektide asukohad, esitamisel märkida väljavõtte tegemise aeg. Planeeringu koostamisel otsustada, kuidas

esitada I ja II kaitsekategooria liike ja püsielupaikasid selliselt, et ei antaks piisavalt täpset infot kaitseväärtuse asukoha kohta.

Üldplaneeringu vormistamine

Üldplaneering on konkreetse maa-ala kohta koostatav terviklik ruumilahendus, millega määratakse seaduses sätestatud juhtudel maakasutus- ja ehitustingimused. Üldplaneering koosneb planeerimise tulemusena valminud seletuskirjast ja joonistest, mis täiendavad üksteist ja moodustavad ühtse terviku. Üldplaneeringu seletuskirjas esitatakse planeeringuala ja selle mõjuala analüüsil põhinevad järeldused ja ruumilise arengu eesmärgid, nende saavutamiseks valitud planeeringulahenduse kirjeldus ning valiku põhjendused.

Üldplaneering ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruanne esitatakse kolmes eksemplaris paberkandjal ja elektrooniliselt pdf-formaadis. Seletuskiri tuleb esitada ka doc. formaadis. Joonised esitada paberkandjal ning elektrooniliselt pdf- ja kihtide kaupa GIS süsteemis loetaval kujul.

Linnalise või kompaktse hoonestusega alade põhijoonised esitatakse suuremas mõõtkavas.

Saarde valla üldplaneeringu seos teiste strateegiliste planeerimisdokumentidega

Moodustunud uue omavalitsusüksuse Saarde valla territooriumil kehtivad käesoleval ajal kahe omavalitsuse üldplaneeringud - Saarde valla üldplaneering, kehtestatud Saarde Vallavolikogu 23.09.2009 otsusega nr 227 ja Surju valla üldplaneering, kehtestatud Surju Vallavolikogu 30.11.2007 otsusega nr 24.

Üleriigiline planeering Eesti 2030+

Üleriigilise planeeringu, ehk Eesti 2030+ eesmärgiks on Eesti ruumilise arengu suunamine kõige üldisemates küsimustes. Üleriigiline planeering annab üldiseid põhimõtteid maakonnaplaneeringute ja omavalitsuste üldplaneeringute koostamiseks.

Planeering kajastab erinevaid teemasid, käsitleb nii linnade kui maapiirkondade arengut. Tähtsaim arengueesmärk on tagada head elamisvõimalused igas Eesti paigas, nagu näiteks kvaliteetne elukeskkond ning hea taristussüsteem. Asustusstruktuuri arendamisel on peamiseks eesmärkideks tagada parem töökohtade, hariduse ja erinevate teenuste kättesaadavus ning seda saab parandada toimepiirkondade sisese ja omavahelise sidustamise kaudu.

Kilingi-Nõmme linnas tuleb keskenduda kvaliteetse, esteetiliselt ja arhitektuurselt nauditava ning tiheda teeninduskohtade võrgustikuga avaliku linnaruumi väljakujundamisele. Maakohtade planeerimisel meele pidada, et sealne elanikkond tegeleb enamasti põllu- ja metsamajandusega. Lisandväärtusena on juurde tekkinud teist tüüpi töökohti, nagu majutus-, toitlustus- ja turismiteenused, erinevad suunitlusega talud; aina rohkem töötajaid osaleb igapäevases tööalases pendelrändes linna ja maa vahel. Kuna maal elavad inimesed on üha enam linnastunud, siis tuleb maapiirkondade planeerimisel arvestada uut tüüpi kogukondadega. Püasustuse hoidmiseks peab kõigis maakohtades olema aastaringselt sõidukõlblik avalik teedevõrk, võimalus liituda mõistliku hinna eest elektrivõrguga, kiire andmesidevõrguga ja saada puhast joogivett. Tehnoloogia kiire areng ja lairiba andmeside levimine maapiirkondadesse võimaldab tööandjatel üha paindlikumat töökorraldust. Kaugtöö tegemise võimalus aitab tööandjal leida ja hoida motiveeritud töötajaid. Kaugtööga hoitakse kokku töötaja kui tööandja kulusid, lihtsustub töökohtade loomine maapiirkondades ja paraneb vähenenud töövõimega inimeste aktiivsem kaasamine tööellu.

Inimene peab saama lähikonnast otstarbekal viisil esmatähtsaid teenuseid ning pääseda ühissõidukiga iga päev maakonnakeskusesse (Üleriigiline planeering Eesti 2030+).

Pärnu maakonnaplaneeringud

Pärnu maakonna planeeringus ruumilise arengu suunamisel on võetud aluseks põhimõtted, mis tulenevad üleriigilisest planeeringust, maakonna arengustrateegiast, valdkondlikest arengudokumentidest, maakonna ruumilise arengu analüüsist ja teistest asjakohastest materjalidest. Asustuse arengu suunamisel on aluseks tugev keskusasulate võrgustik. Teenuste ja töökohtade kättesaadavuse säilimiseks tagatakse optimaalsed ühistranspordiliinid keskuste ja maapiirkondade ühendamisel, tolmuvalad teed vähemalt ühistranspordile.

Olulised on head ühendused nii Tallinna ja Riia kui ka Pärnumaa jaoks tähtsamate naabermaakondade keskustega, eelkõige Lõuna-Eesti ja Lääne-Eesti suunal.

Toetatakse ettevõtlusalade arendamist suuremate keskusasulate mõjualades olevate ettevõtlusalade baasil.

Tagatakse tõrgeteta elektrivarustus maakonnas ja vajalikud võimsused ettevõtluse arenguks ettevõtlusaladel ning toetatakse innovatiivsete energiatootmise lahenduste rakendamist.

Tagatakse metsamaa ja väärtusliku põllumajandusmaa sihipärane kasutus.

Väärtuslikud maastikud ja roheline võrgustik on tähtsal kohal elukeskkonna kvaliteedi tagamisel.

Arvestatakse riigikaitse ja turvalisuse tagamise meetmetega.

Võetakse arvesse ülejutuste ja kliimamuutustega kaasnevaid aspekte.

Pärnu maakonna ruumilise arengu visioon: Pärnumaa on Euroopa ühes dünaamilisemas piirkonnas (Läänemere ruumis) paiknev tuntud ja hinnatud regioon, mille edu põhineb haritud, ettevõtlisel, tervist ja elukvaliteeti väärtustavatel elanikel. Maakond on kõrge elukvaliteediga parim paik eneseteostuseks, elamiseks, õppimiseks, töötamiseks, laste kasvatamiseks ja puhkamiseks.

Pärnu maakonna planeeringus on esitatud tingimused üldplaneeringute koostamiseks, millest peab lähtuma

Saarde valla osas kehtivad kaks Pärnu maakonnaplaneeringut, millega on kavandatud kõrgepingeliini trassikoridori asukoht ja elektriraudtee trassikoridori asukoht. Need on Teemaplaneering „Kilingi-Nõmme – Riia TEC-2 330 kV õhuliini trassi koridori asukoha määramine Pärnu maakonnas“ ja Pärnu maakonnaplaneering „Rail Balticu raudtee trassi koridori asukoha määramine“

Juhul, kui eelnevalt koostatud joonehitiste maakonnaplaneeringud ja teemaplaneeringud on endiselt asjakohased, kantakse need kehtestatud kujul sisse koostatavasse üldplaneeringusse.

Soomaa piirkonna teemaplaneering. Soomaa piirkonna teemaplaneering koostati kehtivate Pärnu ja Viljandi maakonnaplaneeringute täpsustamiseks, piirkonna erinevate arengudokumentide sidumiseks ja vastuolude lahendamiseks ning ettepanekute tegemiseks kaitseala kasutamistingimuste täpsustamiseks. Teemaplaneeringu üldeesmärgiks on mitmekülgse ja valikvõimalusi pakuva elukeskkonna kujundamine Soomaa piirkonnas. Soomaa Rahvuspargist ja kontaktalast väljaspool asuvat lähiümbrust käsitletakse planeeringus mõjualana, mis hõlmab ka Saarde valda.

Saarde valla visioon, missioon ja eesmärgid

Saarde vallas on kõik võimalused õnnelikuks eluks. Koos tegutsedes on loodud elanike eneseteostust võimaldav majanduskeskkond, arengut toetav haridusruum ja tervist tugevdav elukeskkond. Saarde vald on elanikule väärt elukoht ja omanäoline külastuse sihtkoht Pärnumaal,

kus hoitakse loodust, arendatakse ettevõtlust, austatakse pärandkultuuri ja hoolitakse kogukonna liikmetest. See on paik, mis pakub aastaringset avastamisrõõmu.

Saarde valla missioon on tagada kvaliteetne kohalik elu- ja majanduskeskkond, elanikele vajalikud ja kättesaadavad avalikud teenused ning olla koostöö ja partnerlussuhete tingimuste looja, toetaja ning eestvedaja.

Tagada ühinenud valla elanikele kvaliteetsed ja ruumiliselt kättesaadavad, majanduslikult tõhusalt korraldatud avalikud teenused.

Arendada välja teeninduskeskused ning kaasata kogukonda, et pakkuda elanikele vajalikke ja kvaliteetseid igapäevateenuseid.

Suurendada ühinenud valla haldussuutlikkust ning tagada hea avaliku halduse parima praktika juurutamine.

Ühendada valdade potentsiaal piirkonna parema arengu- ja konkurentsivõime saavutamiseks ning ettevõtlusele soodsa arengukeskkonna loomiseks. Edendada kohalikku demokraatiat, stimuleerides kodanikualgatust ning kodanikuühendusi (sh seltsitegevus, külaliikumine) senisest aktiivsemalt kohalikust elust osa võtma.

Austada ja säilitada kohalikku ajaloolist identiteeti ja kultuuritraditsioone.

Üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsus

Keskkonnamõju strateegilise hindamise eesmärk ja ulatus

Lähtudes PlanS § 74 lõikest 4 ja KeHJS § 33 lõike 1 punktist 2 tuleb üldplaneeringu koostamisel läbi viia KSH. Käesoleva KSH objektiks on Saarde valla üldplaneering. KSH aruanne valmib paralleelselt planeeringu koostamisega ja see ei ole käsitletav eraldiseisva protsessina. Üldplaneeringu ja KSH koostamise menetluse käigus avalikustatakse dokumendid samaaegselt. KSH käigus hinnatakse teemasid ja muutusi, mida koostatav üldplaneering endaga kaasa võib tuua. KSH on avalikkuse ja asjaomaste asutuste osalusel strateegilise planeerimisdokumendi elluviimisega kaasneva olulise keskkonnamõju tuvastamiseks, alternatiivsete võimaluste väljaselgitamiseks, ebasoodsat mõju leevendavate ning positiivset mõju võimendavate meetmete leidmiseks korraldatav hindamine. KSH eesmärgiks on keskkonnakaalutlustega arvestamine üldplaneeringu koostamisel ning seeläbi inim- ja looduskeskkonna mõjusid tasakaalustava lahenduse leidmine. Keskkonnakaalutlustega arvestamine peab algama juba piirkonna peamiste arengusuundade kavandamisel, sest KSH võimaldab ennetada hilisemaid probleeme ja võtta keskkonnaküsimusi arvesse otsuse tegemise kõrgemal tasandil. KSH puhul mõistame keskkonda laiemalt kui ainult looduskeskkond. Mõju tuleb hinnata nii loodus-, kultuurilise-, sotsiaal- kui ka majanduskeskkonna aspektide seisukohast. Hindamise käigus selgitatakse välja, kirjeldatakse ja hinnatakse planeeringu elluviimisel tekkida võivaid mõjusid keskkonnale, samuti keskkonnakaitse tagamist ja säästva arengu printsiipide rakendamist planeeritaval alal. Pakutakse välja parim võimalik lahendus ning vajadusel leevendus- või kompenseerimismeetmed. Vastavalt KeHJS on strateegilise planeerimisdokumendi elluviimisega kaasneva KSH eesmärk arvestada keskkonnakaalutlusi strateegilise planeerimisdokumendi koostamisel ja kehtestamisel, tagada kõrgetasemeline keskkonnakaitse ning edendada säästvat arengut.

KSH käigus tuleb määratleda, kirjeldada ja hinnata kavandatava tegevuse negatiivset ja positiivset mõju loodus-, tehis- ja sotsiaalmajanduslikule keskkonnale ning hinnata nende mõjude tõenäosust, iseloomu, ulatust ja olulisust. KSH käigus tuleb analüüsida negatiivsete mõjude vältimise või leevendamise võimalusi. Samavõrra tuleb tähelepanu pöörata ka võimalike positiivsete mõjude võimendamisele. KSH peab tegema ettepanekuid sobivamate alternatiivide valikuks. Hindamisel

tuleb arvestada ka väljastpoolt planeeringuala tulenevate oluliste mõjudega ning mõjude kumuleerumisega. Mõjude hindamisel tuleb jääda üldplaneeringu täpsusastmesse ning keskenduda eelkõige olulistele kaasnevatele mõjudele ning teemadele, mida saab reguleerida üldplaneeringuga. Pole ette näha, et planeeringu tulemusena muutuks kiiresti ja oluliselt Saarde valla ümbruse keskkond (sh majanduslik ja sotsiaalne), seetõttu jääb hinnatav mõju peaaesjalikult valla piiresse. Arvestada tuleb võimalike (mõlema suunalisi) mõjusid vahetutele naabritele. Koostatava üldplaneeringuga ei kavandata olulisi objekte või tegevusi, millega võib kaasneda oluline negatiivne keskkonnamõju Läti Vabariigile. Kui üldplaneeringu koostamise käigus peaksid ilmnenema asjaolud, mis võivad kaasa tuua olulist keskkonnamõju teise riigi keskkonnale, siis teavitatakse sellest Keskkonnaministeeriumi, kes edastab vastavasisulise teabe Läti Vabariigile.

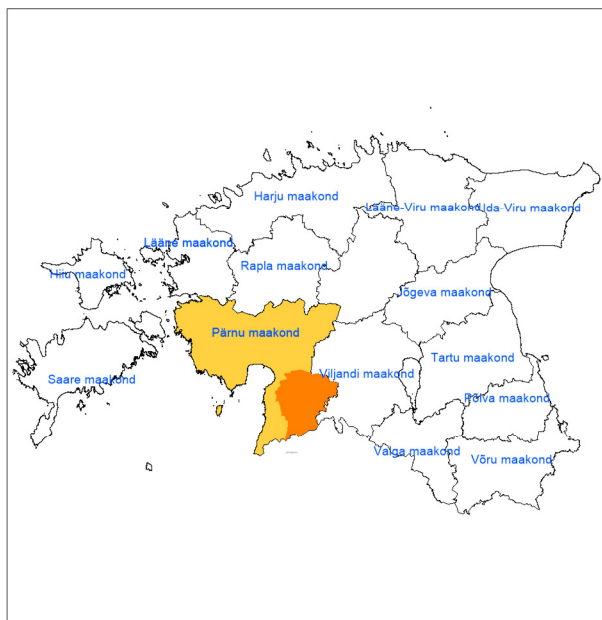
Mõjutatava keskkonna ülevaade ja seos KSH-s käsitletavaga. Planeeringuala asukoht ja paiknemine

Saarde vald paikneb Edela-Eestis, Pärnu maakonnas. Saarde vald moodustus 2017. aastal toimunud haldusreformi tulemusel Saarde ja Surju valla ühinemisel.

Saarde valla naaberomavalitsused on idas Mulgi vald, kirdes Põhja-Sakala vald, põhjas Pärnu linn, läänes Häädemeeste vald ning lõunas on ühine riigipiir Läti Vabariigiga.

Vallakeskuse Kilingi-Nõmme kaugus Tallinnast on ligikaudu 170 km. Maakonnakeskus Pärnu jääb ~40 km kaugusele. Kilingi-Nõmme linna läbib Pärnu ja Kantsi tänav, mis ühendab omavahel Valga–Uulu maantee ja Läti Vabariiki viiva Kilingi-Nõmme-Kiisa tee.

Valla territooriumil on 37 asustusüksust, nendest 1 vallasisene linn – Kilingi-Nõmme linn, 1 alevik-Tihemetsa ja 35 küla. Valla keskus paikneb Kilingi-Nõmme linnas.

Joonis 1. Saarde valla paiknemine. (Allikas Maa-amet)

Looduskeskkond. Maastik

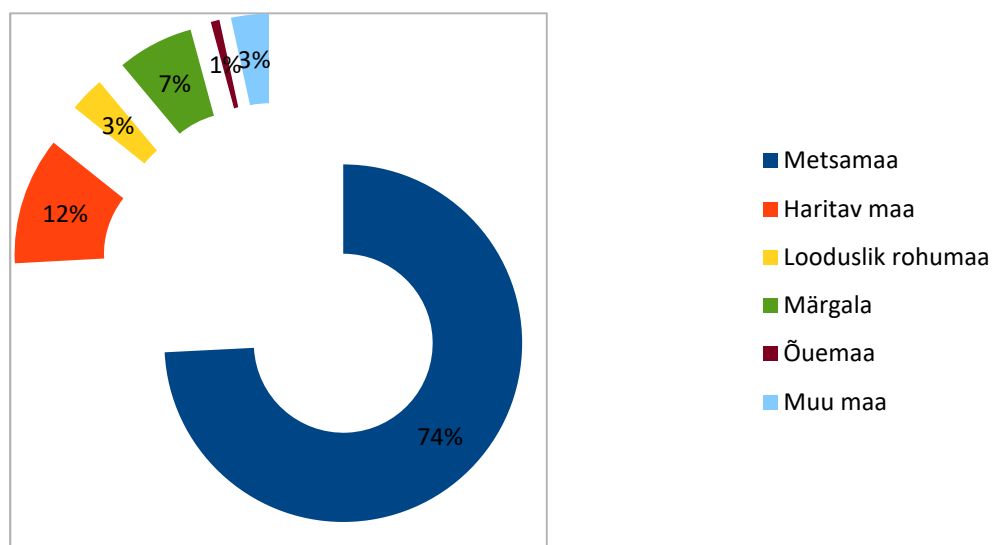
Saarde vald jääb läänes Liivi lahe rannikumadalikule, põhjas Soomaale, idas Sakala kõrgustiku jalamile ja lõunas Metsepole madalikule. Liivi lahe rannikumadalik on maakerkel ja rannajoone

taandumisel kujunenud rannikuterass, mis ulatub Kilingi-Nõmmeni. Metsepole madalikule jääb 10-20 km pikkune edelasuunaline soovöönd. Soomaa poolses osas on maastiku eripäraks järvedes ladestunud setetest pinnakattega märgade rõhttasandike ja soode domineerimine. Reljeef on üldiselt tasane ja suhteliselt ühetaoline ning tõuseb läänest ida suunas Sakala kõrgustiku edela osani. Metsäääre külas on maapind merepinnast 5 m ja Leipste külas Pati voorel 80,9 m. Valla idaosas on reljeef lainjam ja esineb väikeste jõgede orge. Huvipakkuvaks ja eripäraseks muudavad maastiku suured metsamassiivid ning Reiu ja Halliste jõed oma lisajõgedega.

Maakasutus

Saarde valla pindala on maakatastri 30.04.2019 andmete seisuga 1064,8 km², moodustades Pärnu maakonnast tervikuna 19,7%. Sellest on maakatastris registreeritud 1062,5 km². Enamuse valla territooriumist moodustab metsamaa 74,2%, haritava maa osakaal on 11,5%, looduslik rohumaa 3,2%, 6,9% märgala, õuema 0,8% ja muu maa 3,4%.

Saarde valla kõlvikuline jaotus

Joonis 2. Saarde valla kõlvikuline jaotus. (Andmed Maa-amet, Statistikaamet 2019)

Geoloogia ja maavarad

Piirkonnas on geoloogiliseks aluspõhjaks devoni liivakivi, mis on kohati kaetud suhteliselt paksu savi- või moreenikihi. Pealiskihis domineerivad väheviljakad soostunud leedemullad ja turbamullad. Kilingi-Nõmme linna ümbruses on peamised leostunud ja leetjad gleimullad ning madalsoomullad. Saarde, Lodja ja Kalita küla ümbruses esineb leostunud ja leetjaid muldasid. Tihemetsa ümbruses on õhukese (kohati < 2 m) pinnakattega ala. Ehitusgeoloogiliselt jääb Saarde vald C4 rajooni (Kõrg-Eesti valdkond), mida iseloomustab Devoni platoo lainjas moreentasandik sellesse lõikunud ürgorgudega.

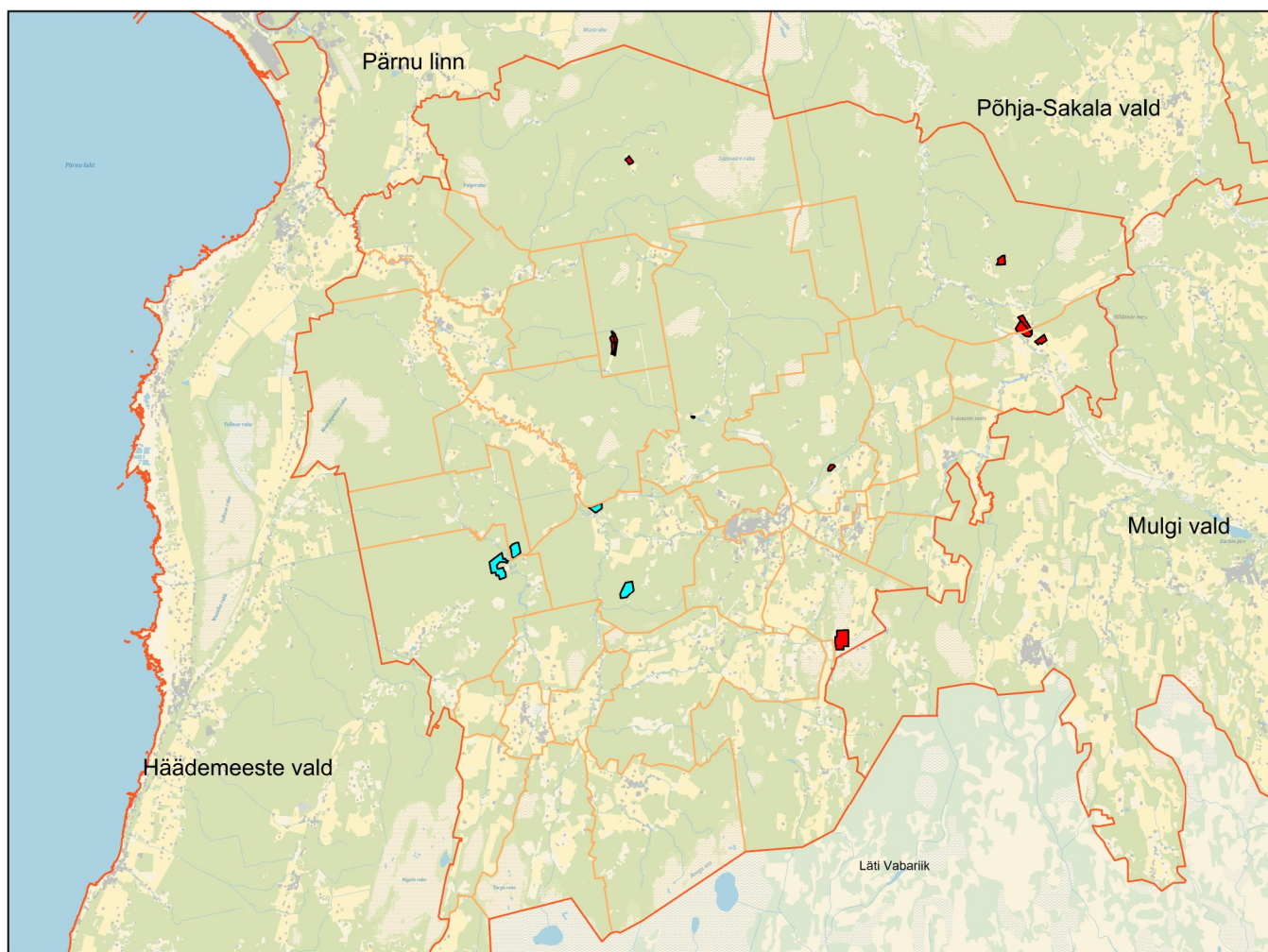
Esineb väiksemaid voorestikke ning mõhnastikke. Pinnakatte paksus on reeglina suur (välja arvatud Tihemetsa ümbrus), domineerivaks pinnaseks on reeglina kivivaesem ning liivakam moreen. Liivade levik on väiksem, soostunud alasid on vähe ning nõrku savipinnaseid esineb harva. Aluseks on 4-5 meetri paksune moreen, orgudes kohati lammisetted ja nõrgad viirsavid. Pinnasevesi on tavaliselt 5-10 m sügavusel, orgudes maapinna lähedal.

Saarde vallas leiduvateks maavaradeks on liiv, kruus ja turvas.

Nr	Maardla nimetus	Pindala ha	Maavara
1	Kikepera kruusakarjäär	6,68	ehituskruus
2	Taganõmme liivakarjäär	13,02	ehitusliiv, täiteliiv
3	Kamali III liivakarjäär	13,36	ehitusliiv, ehituskruus
4	Kamali II liivakarjäär	14,57	ehitusliiv, ehituskruus
5	Kamali liivakarjäär	10	ehitusliiv, täiteliiv, ehituskruus
6	Lauri liivakarjäär	5,59	täiteliiv
7	Riisselja II kruusakarjäär	10,44	ehituskruus
8	Riisselja kruusakarjäär	7,4	ehituskruus
9	Sigaste kruusakarjäär	0,86	ehituskruus
10	Möksi turbatootmisala	37,82	turvas

Tabel 1. Saarde valla kaevandamislubadega mäeeraldiste nimekiri. (Allikas Maa-ameti 2019)

KSH raames on soovituslik võtta keskkonnaregistrist maardlate nimistust ajakohane väljavõte. Tuleb hinnata olemasolevate ja taotletavate karjääride mõju üldplaneeringuga kavandatud maakasutusele ja kavandatavatele maakasutuse tingimustele, samuti inimeste heaolule ning varale.

Joonis 3. Mäeeraldised Saarde vallas. Punasega kasutatavad mäeeraldised ja sinisega tootletavad mäeeraldised. (Allikas Maa-amet, Maardlate kaardikiht, mai 2019)

Radoon

Üldiselt ei ole Saarde vallas kõrge riskitasemega radoonialasid. Radoonitase on Saarde valla keskmisest kõrgem Jäärja külas, vastu Läti Vabariigi piiri (Eesti Geoloogiakeskus. Eesti pinnase radooniriski ja looduskiirguse atlas 2017). Saarde valla territoorium kuulub Keskkonnaministri 30.07.2018 määruse nr 28 „Tööruumide õhu radoonisisalduse viitetase, õhu radoonisisalduse mõõtmise kord ja tööandja kohustused kõrgendatud radooniriskiga töökohtadel” kõrgendatud radooniriskiga maa-alade loetellu.

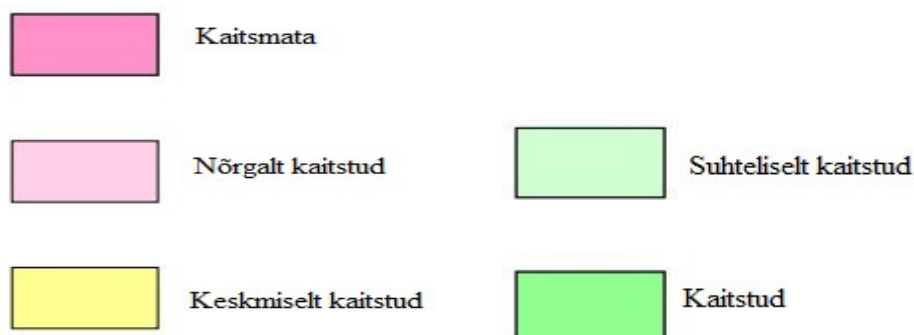
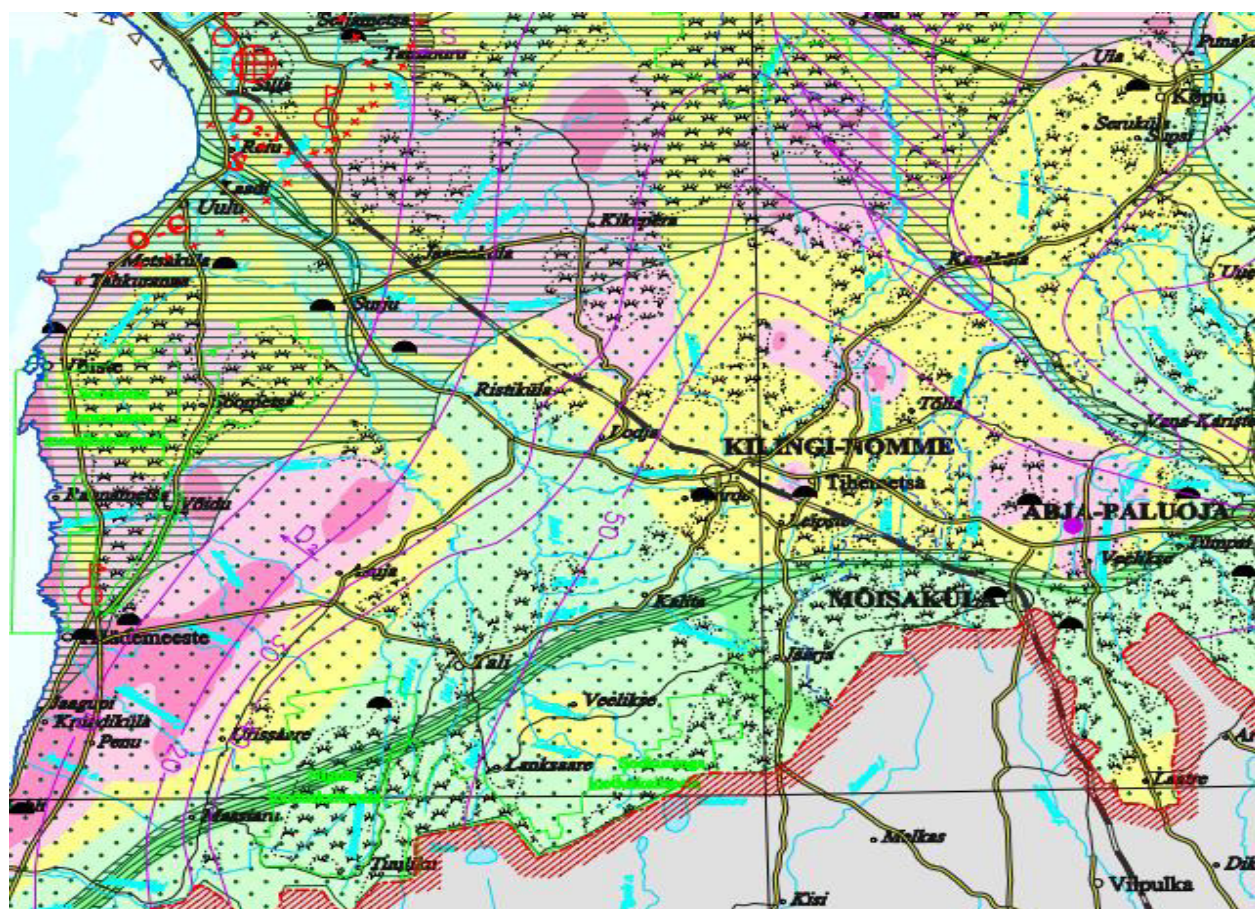
Põhjavesi, põhjavee kaitstus

Pärnu maakonna hüdrogeoloogilises läbilõikes eraldatakse neli veekompleksi: Kesk-Alamdevoni, Keskdevoni, Kesk-Alam-Devoni ja Siluri-Ordoviitsiumi. Valla veevarustuses tarbitakse peamiselt Kesk-Alam-Devoni (D2-1) põhjavee kogumi vett, mis levivad Pärnu (D2pr) ja Rezekne (D1rz) ning Tilže (D1tl) lademe peeneteralises nõrgalt tsementeerunud liivakivis ja aleuoliidis, milles esineb savikaid ja dolomiitse tsemendiga liivakivi vahekihte.

Põhjavee kaitstuse all mõistetakse veekihi kaetust vett vähe läbilaskvate kivimikihtidega, mis takistab reoainete imbumist põhjavette. Reostuskaitstus sõltub eeskätt katva pinnasekihi paksusest, selle litoloogilisest koostisest, filtratsiooniomadustest ja aeratsioonivööndi paksusest ning

sorptsioonivõimest. Olulised on ka reoaine omadused – migreerumisvõime, keemiline püsivus, sorbeerumus ja reaktsioon reoaine – kivim – põhjavesi. Loetletud tingimustest on olulisemateks pinnakatte paksus ja litoloogiline koostis ning nendest tulenevad filtratsiooniomadused, seda nii survele kui ka surve puudumisel põhjavee puhul.

Saarde vallas on peamiselt tegemist keskmiselt (keskmine reostusohhtlikkus) ja suhteliselt hästi (madal reostusohhtlikkus) kaitstud põhjaveega aladega. Tihemetsa alevikus võib teatud piirkondades esineda ka nõrgalt kaitstud põhjaveega alasid, kus on kõrge reostusohhtlikkus. Samuti on Kikepera ümber ning Surju külast ida ja kirde poole põhjavesi nõrgalt kaitstud.

Joonis 4. Põhjavee kaitstus Saarde valla territooriumil. (Allikas Eesti põhjavee kaitstuse kaart, M 1:400000, OÜ EGK)

Pinnavesi ja vooluveekogud

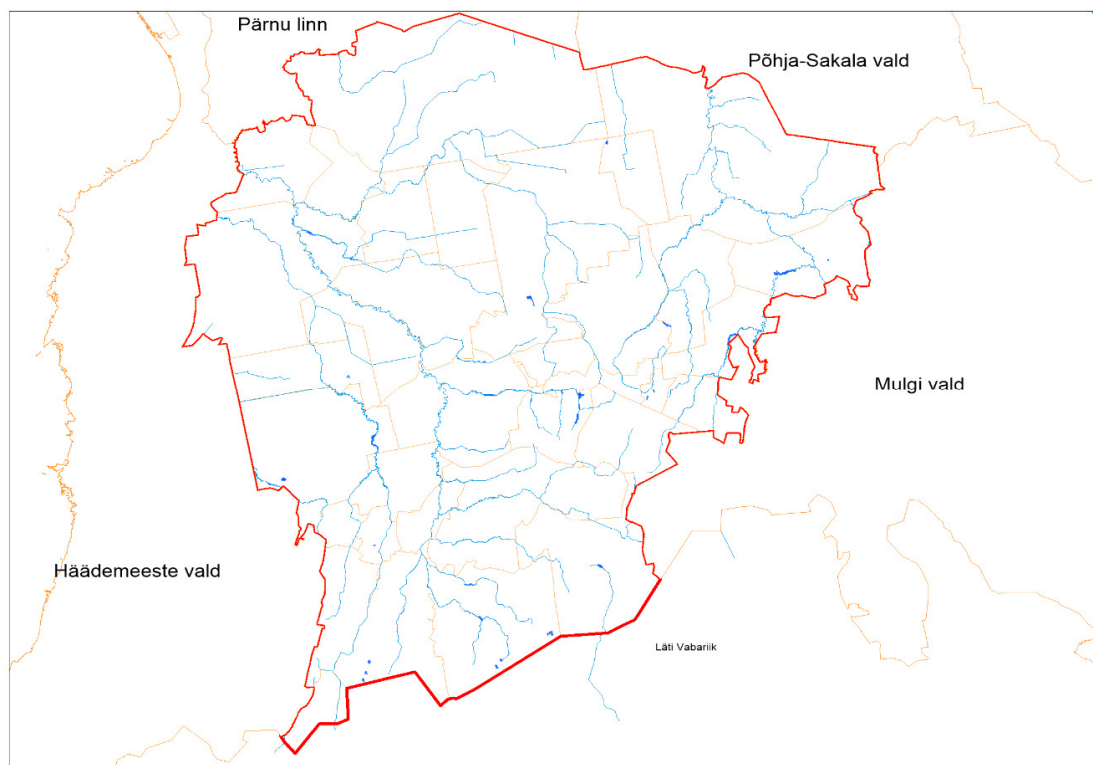
Saarde vald paikneb peamiselt Pärnu jõe vesikonna alal, kus veekogusid on arvukalt. Keskkonnaregistri andmeil asuvad osaliselt või täielikult Saarde valla territooriumil 108 veekogu: 11 jõge, 11 looduslikku järve, 5 tehisjärve, 23 paisjärve, 39 oja, 1 kanal (Timmkanal), 4 kraavi (Marana, Peedi, Sillaotsa ja Soometsa kraav), 4 peakraavi (Järveotsa peakraav, Tuuliku peakraav (Kodaja oja), Kikepera peakraav (Rabakraav) ja Ristiküla peakraav) ning 10 allikat.

Registrikood	Veekogu nimi	Registrikood	Veekogu nimi
VEE1138400	Alva jõgi	VEE1138700	Meuse oja (Meose oja)
VEE1136000	Halliste jõgi	VEE1147900	Mudaoja (Kabli oja)
VEE1146400	Humalaste jõgi	VEE1151200	Mustjõgi (Tolkuse oja)
VEE1144600	Kurina jõgi	VEE1138900	Mõrdepera oja (Pääsmaa oja)
VEE1146800	Lähkma jõgi	VEE1136001	Naritsaoja (Naaritsaoja)
VEE1137700	Pale jõgi (Palejõgi)	VEE1137500	Neitsi oja
VEE1152700	Pužupe jõgi (Tuuliku jõgi)	VEE1146403	Oraveski oja
VEE1150800	Rannametsa jõgi	VEE1138401	Punapargi oja
VEE1145400	Reiu jõgi	VEE1148200	Rae oja (Aruoja, Kõveri oja)
VEE1148100	Ura jõgi	VEE1138200	Reangi oja (Vana-Kariste oja)
VEE1147600	Vaskjõgi	VEE1137400	Rehema oja
VEE1151100	Timmkanal	VEE1138300	Riimaru oja (Käänuoja)
VEE1146804	Kasemetsa kraav	VEE1146700	Siiraku oja
VEE1146803	Kasemetsa kraav	VEE1146600	Surju oja
VEE1146805	Koolikraav	VEE1147000	Sutesoo oja
VEE1146802	Marana kraav	VEE1137300	Tõlla jõgi (Tõlla oja)
VEE1145403	Peedi kraav	VEE1136002	Tõõtsi oja (Tõõtsoja)
VEE1146404	Sillaotsa kraav	VEE1147500	Vabriku oja
VEE1151300	Soometsa kraav	VEE1147300	Valdimurru oja
VEE1138403	Tihemetsa kraav	VEE1145500	Veelikse oja
VEE2097540	(Mõksi raba laugas)	VEE1147200	Väikseküla oja
VEE2097550	(Mõksi raba laugas)	VEE2078221	Grossi järv (Marina järv)
VEE2097580	(Rongu raba laugas)	VEE2071230	Kamali järv (Kamali paisjärv)
VEE2097590	(Rongu raba laugas)	VEE2096510	Kirikujärv (Saarde paisjärv)
VEE2097510	(Rongu raba laugas)	VEE2078240	Kivilöövi paisjärv
VEE2097570	(Rongu raba laugas)	VEE2096550	Kurgoja järv
VEE2097440	(Tõrga raba laugas)	VEE2078230	Laiksaare järv
VEE2097430	(Tõrga raba laugas)	VEE2096540	Lavi järv
VEE2097410	(Tõrga raba laugas)	VEE2097470	Mägi põllu paisjärv
VEE2097520	Järveotsa järv	VEE2096530	Oraveski järv (Orajärv)
VEE2089620	Valgeraba järv	VEE2071150	Punapargi paisjärv
VEE1145800	Jurga oja	VEE2078220	Rae järv (Rae paisjärv)
VEE1138500	Jutuse oja	VEE2097420	Rahumeri (Rahujärv)
VEE1145700	Kaasiku oja (Räisa oja)	VEE2071220	Sillaotsa järv
VEE1146000	Kaerasaadu oja	VEE2075620	Surju järv (Surju paisjärv)
VEE1146200	Kalita oja	VEE2075610	Surjupera järv

VEE1147100	Kaskealuse oja	VEE2097480	Taltsi järv (Saarde paisjärv)
VEE1146300	Kauoja (Kaugoja)	VEE2071110	Tihemetsa paisjärv
VEE1144700	Kivinina oja	VEE2071240	Tõlla järv
VEE1146500	Kivioja (Sigaste oja)	VEE2078210	Veelikse järv (Veelikse paisjärv)
VEE1146100	Koidu oja	VEE2030610	Veneküla järv (Nõmme paisjärv)
VEE1146402	Kurgoja	VEE2096520	Veskijärv (Sauna järv)
VEE1146900	Kutja oja	VEE2096551	Väike-Kurgoja järv
VEE1138600	Kärsu oja	VEE2096541	Väike-Lavi järv
VEE1145900	Külge oja	VEE1152900	Järveotsa kraav (Jäärja peakraav)
VEE1147400	Lambaküla oja	VEE1152800	Kodaja oja (Tuuliku peakraav)
VEE1145600	Lamboja	VEE1139000	Rabakraav (Kikepera peakraav)
VEE1146401	Lavi oja	VEE1148300	Ristiküla peakraav
VEE1138800	Maimoja (Mõimoja)		

Tabel 2. Saarde valla veekogud. (Allikas Keskkonnaregister)

Saarde vallas ei ole Pärnu maakonnaplaneeringuga eraldi määratud üleujutusalasid. Reiu jõe üleujutuse mõju on lokaalse iseloomuga ja puudutab peamiselt jõgede lammialadele jäävaid asustusalasid. Suureneda võib mingil määral sademeveest tingitud üleujutuste arv talvisel ja suvisel perioodil, kuid see on lühiajaline. Üleujutusohuga aladele on soovitatav uusi elamualasid mitte kavandada. Kui asustust siiski kavandada, siis teadvustada üleujutusohu ja planeerida üldplaneeringuga ka meetmed kahjude vältimiseks. Vajadusel kavandada ennetus- ja/või leevendusmeetmed üleujutusega toimetulekuks ka olemasoleva asustusega üleujutusosaladele, et vältida kahju varale, inimese tervisele ja keskkonnale.

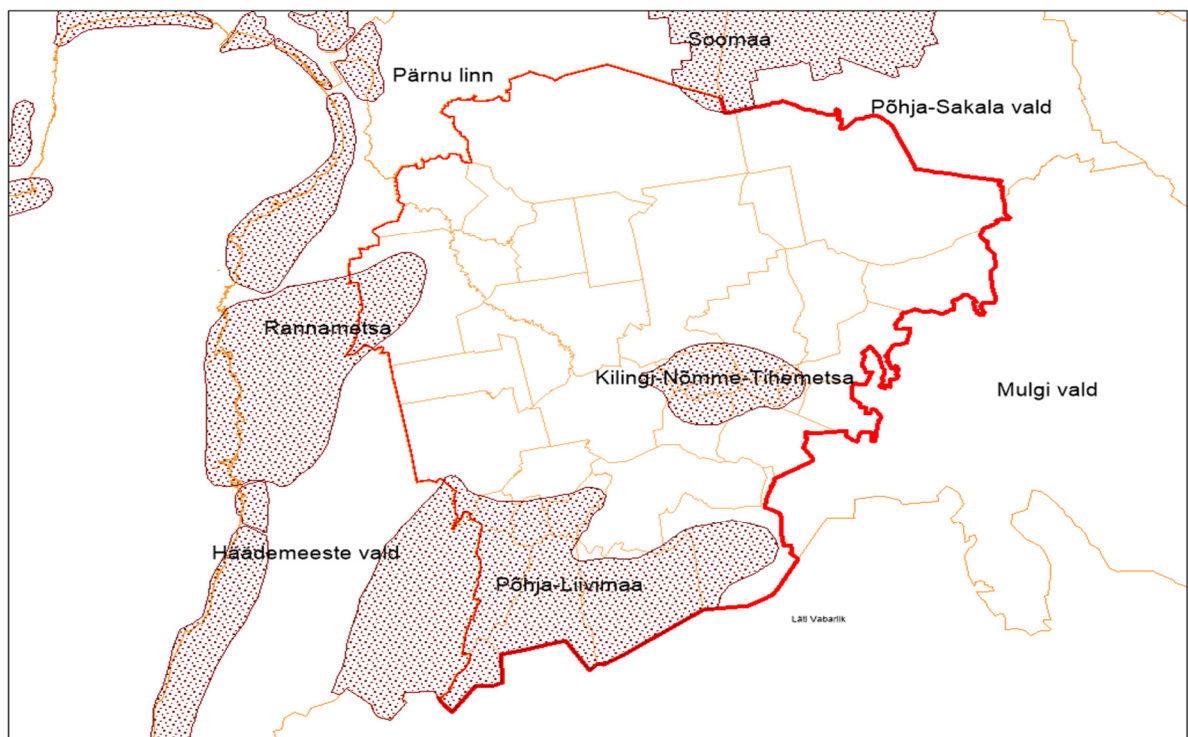
Joonis 5. Saarde valla vooluveekogud ja järved. (Allikas EELIS infosüsteem)

Väärtuslikud maastikud

Pärnumaad iseloomustab maastikutüüpide rohkus ja vaheldumine. Maakond jääb põhiosas Pärnu madalikule, millele annavad ilme suured metsad, jõed, sood ja rabad. Pärnu madalikul moodustab Pärnu jõgi lisajõgedega tiheda vetevõrgu. Jõgede kallastel leidub viirsavidel kohati väga viljakaid muldi, need alad on olnud aastasadu põldudeks haritud ja tihedama asustusega. Jõgedest kaugemale jäävad metsad ja rabad. Üldnimetuse „väärtuslik maastik“ all käsitletakse maakonnaplaneeringus väärtuslikke maastikke, kauneid tee- ja veeteelõike ning silmapaistvalt ilusa vaatega kohti. Väärtuslike maastikena on määratud kuhjunud väärtustega maastikud, kus maastikul on kultuurilis-ajalooline väärtus, looduslik väärtus, puhkeväärtus ja turismipotentsiaal, identiteediväärtus ning esteetiline väärtus. Pärnumaal on määratud 33 väärtuslikku maastikku, sellest Saarde vallas Kilingi-Nõmme-Saarde kihelkonnakeskus ja seda ümbritsev metsamaastik, Rannametsa – haarab peamiselt Rannametsa-Soometsa LKA (jääb osaliselt endise Surju valla territooriumile) ning Põhja-Liivi märgala.

Lisaks on Surju valla üldplaneeringus nimetatud 5 väärtuslikku maastikuala:

Surju mõisa park, Lähkma jõgi Jaamakülast kuni suubumiseni Reiu jõkke, Reiu jõgi Viisireiust Surjuni, Tõitoja käär, Timmi kitsarööpmelise raudteetammi tee.

Joonis 6. Pärnumaa väärtuslikud maastikud Saarde vallas. (Pärnu maakonnaplaneering 2018)

Roheline võrgustik

Rohelise võrgustiku eesmärgiks on tagada looduslikus seisundis aladest toimiv süsteem, et seeläbi tagada koosluste ja liikide säilimine ning pehmeneda ja korvata inimtekkelisi mõjusid. Roheline võrgustik toetab stabiilse keskkonnaseisundi ja keskkonnastupidavuse säilimist,

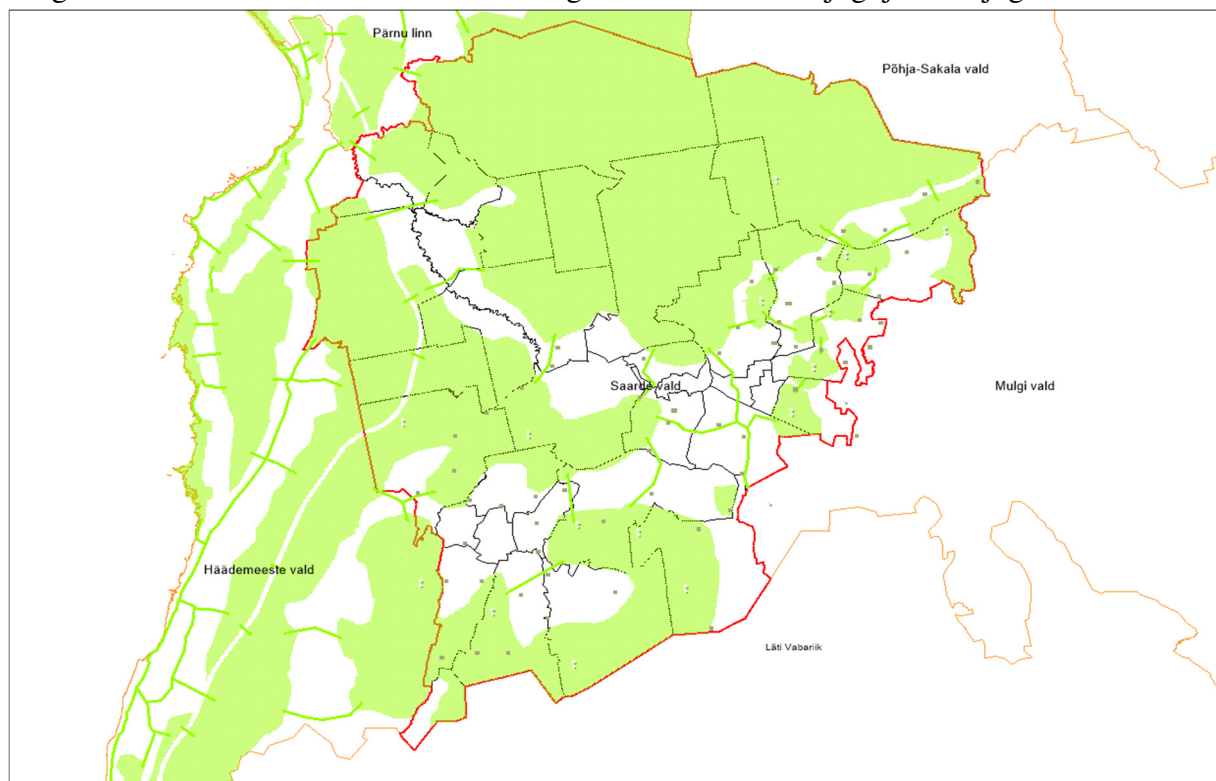
hoiab alal inimesele elutähtsaid keskkonda kujundavaid protsesse (põhja- ja pinnavee teke, õhu puhastumine, keemiliste elementide looduslikud ringed jne). Sellega tagatakse põhjendatum ruumistruktuur, ökosüsteemide ja liikide säilimine ning keskkonna loodusliku iseregulatsiooni säilitamine ka inimesele sobival tasemel.

Rohelise võrgustiku elemendid on tuumalad ja koridorid. Tuumalad on ümbritseva keskkonna suhtes kõrgema väärtusega looduslad, paljudele kaitsealustele liikidele olulised elupaigad või kasvukohad, millele valdavalt võrgustiku funktsioneerimine toetub. Koridorid seovad tuumalad ühtseks funktsioneerivaks tervikuks ja on liikide rände ja liikumisteedeks ühest tuumalast teise. Koridorid on looduslike alade riba- ja joonstruktuurid (tuumaladest vähem massiivsed ja kompaktsed ning ajas kiiremini muutuvad või muudetavad).

Saarde vallas kui valdavalt hajaasustusega piirkonnas on roheline võrgustik piisavalt tihe ja toimib probleemideta. Rohelise võrgustiku tuumalade ja koridoride piiride määramisel lähtuda Pärnu maakonnaplaneeringus esitatud arengusuundumustest. KSH raames tuleb hinnata üldplaneeringuga kaasnevat mõju looduslike alade terviklikkuse ja bioloogilise mitmekesisuse säilimisele. Tuleb hinnata rohevõrgustiku toimimist ning selle paigutust ning vajadusel teha ettepanekuid rohevõrgustiku alade piiride ja funktsioonide ning kasutustingimuste täpsustamiseks. Koostatava üldplaneeringu ning KSH raames on vajalik arvestada kaitstavate loodusobjektidega ning hinnata kavandatava tegevuse võimalikku mõju neile.

Elukeskkonna kvaliteedi tõstmiseks on võimalik üldplaneeringuga täiendavalt määrata roheline võrgustiku kohalik tasand.

Rohelise võrgustiku toimimiseks on otstarbekas kasutada ehituskeeluvööndit järvede ja jõgede ääres, kus roheline võrgustiku koridori laiuseks on ehituskeeluvööndi ulatus. Rohelise võrgustiku koridorina toimivad vooluveekogud on Rannametsa jõgi ja Reiu jõgi.

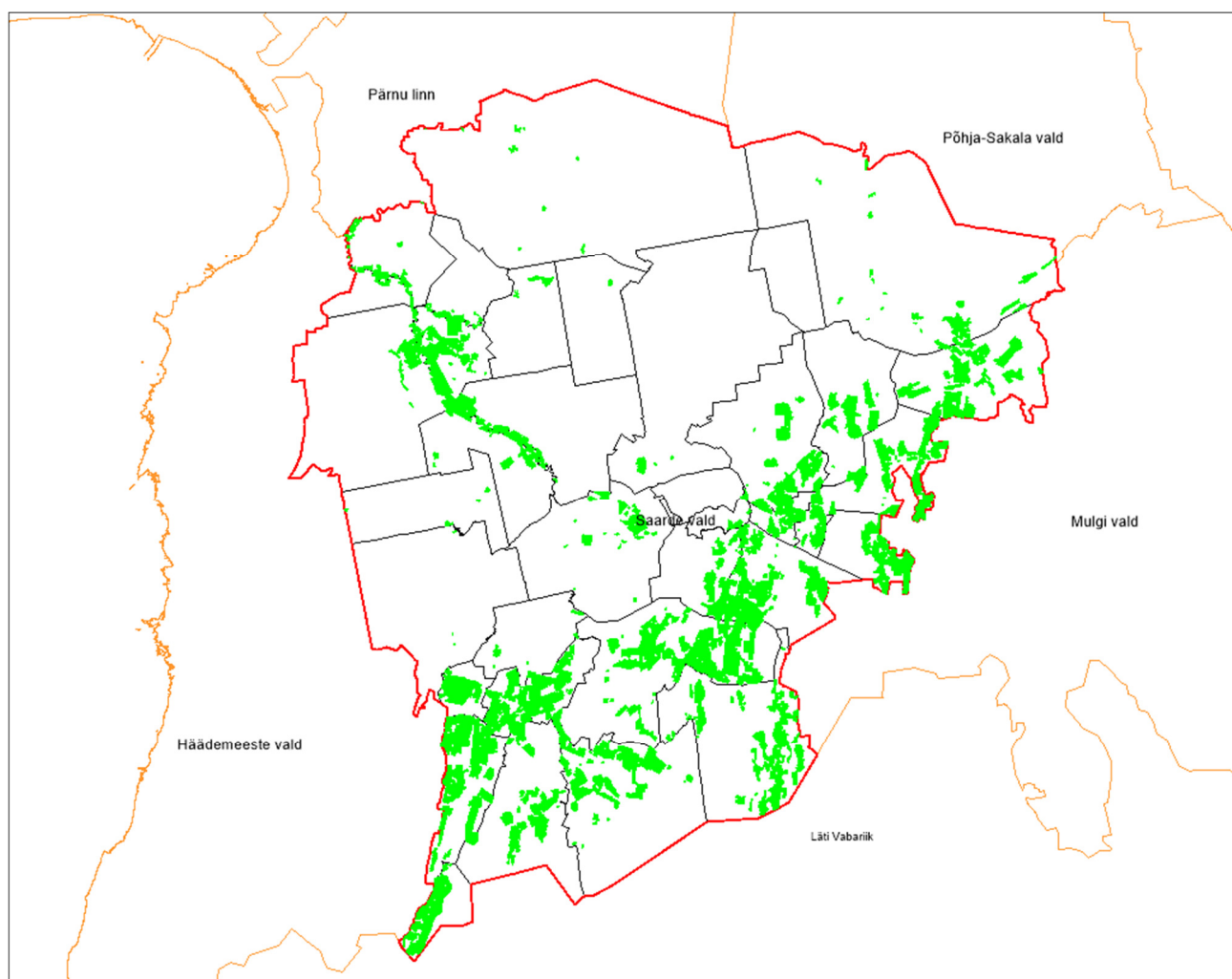

Joonis 7. Pärnu maakonnaplaneeringu roheline võrgustik Saarde vallas. (Allikas Pärnu maakonnaplaneering 2018)

Väärtuslikud põllumajandusmaad

Väärtusliku põllumajandusmaa iseloomustamisel on lähtutud mullaviljakusest, mida väljendatakse erinevaid mullaparametreid komplekselt käsitleva mulla boniteediga. Maakonnaplaneeringus väärtuslike põllumajandusmaade määratlemise üldiseks aluseks on võetud Maaeluministeeriumi koostatud aruanne. Selle kohaselt on väärtusliku põllumajandusmaa keskmise mulla boniteedi väärtus maakondades erinev. Eesti põllumajandusmaa kaalutud keskmine mulla boniteet on 41 hindepunkti. Pärnumaa põllumajandusmaa kaalutud keskmine boniteet on Maaeluministeeriumi arvutuste kohaselt 35 hindepunkti. Väärtuslike põllumajandusmaade väljaselgitamine ja neile kasutustingimuste seadmine on vajalik selleks, et säiliks põllumajandus ja kohaliku toidu tootmine. Maakonnaplaneeringuga loetakse väärtuslikuks põllumajandusmaaks küla või aleviku territooriumil paiknev haritav maa, püsirohumaa ja püsikultuuride all oleva maa massiiv, mille boniteet on võrdne või suurem Pärnumaa põllumajandusmaa kaalutud keskmisest boniteedist. Lisaks sellele loetakse väärtuslikuks põllumajandusmaaks massiiv, mille boniteet on maakonna põllumajandusmaa keskmisest boniteedist madalam, kuid millel paikneb maaparandussüsteem. Maakonnaplaneeringuga ei ole määratletud väärtusliku põllumajandusmaa massiivi minimaalset suurust.

Maaeluministri 20.05.2019 kiri nr 4.1-3/628 „Väärtusliku põllumajandusmaa kaitse- ja kasutustingimuste käsitlemine kohaliku omavalitsuse üldplaneeringus“.

Joonis 8. Väärtuslikud põllumaad Saarde vallas. (Allikas Pärnu maakonnaplaneering 2018)

Mets

Saarde valla suurim loodusrikkus on mets. Metsamaa osakaal on maakatastri andmetel 74%. Seega on Saarde vald Eesti kõige metsarikkam omavalitsus. Suurim metsaomanik on RMK.

Üldplaneeringus ja KSH-s käsitleda eraldi suuremaid asulaid ümbritsevaid metsamaid ning kaasata metsaomanikud planeeringu protsessi.

Kaitstavad loodusobjektid ja muud loodusväärtused. Natura 2000 alad

Saarde valla haldusterritooriumile jääb 16 looduskaitseala, 3 maastikukaitseala, 14 hoiuala ning 4 kaitsealust parki või puistut ja teisi kaitsealuseid objekte. Lisaks eelnevale jäävad valla territooriumile mitmed kaitsealuste liikide elupaigad/kasvukohad, püsielupaigad, kaitstavad looduse üksikobjektid ja vääriselupaigad. Saarde valla pindalast moodustavad kaitstavad loodusobjektid väga suure osa, kokku üle 26000 ha. Täpsemalt käsitletakse kaitstavaid loodusobjekte ja vääriselupaikaid KSH aruandes.

Objekti nimetus	Tüüp
Jäärja hoiuala	hoiuala
Lanksaare-Veelikse hoiuala	hoiuala
Luitemaa hoiuala	hoiuala
Nepstemurru hoiuala	hoiuala
Pihke hoiuala	hoiuala
Reiu jõe hoiuala	hoiuala
Valgeraba hoiuala	hoiuala
Jäärja hoiuala	hoiuala
Lanksaare-Veelikse hoiuala	hoiuala
Luitemaa hoiuala	hoiuala
Nepstemurru hoiuala	hoiuala
Pihke hoiuala	hoiuala
Reiu jõe hoiuala	hoiuala
Valgeraba hoiuala	hoiuala
A.Kurmi selektsiooniaed	uuendamata piiridega park, puistu, arboreetum
Allikukivi maastikukaitseala	maastikukaitseala
Järveotsa maastikukaitseala	maastikukaitseala
Jäärja mõisa park	kaitsealune park
Kahvena looduskaitseala	looduskaitseala
Kalita looduskaitseala	looduskaitseala
Karumõlle soo looduskaitseala	looduskaitseala
Kikepera looduskaitseala	looduskaitseala
Kosemäe maastikukaitseala	maastikukaitseala
Laiksaare looduskaitseala	looduskaitseala
Luitemaa looduskaitseala	looduskaitseala
Lähkma looduskaitseala	looduskaitseala
Metsaääre looduskaitseala	looduskaitseala
Mustraba-Ilvese looduskaitseala	looduskaitseala
Nepste looduskaitseala	looduskaitseala

Nigula looduskaitseala	looduskaitseala
Rannametsa jõe lammimets	puistu
Sanga looduskaitseala	looduskaitseala
Siiraku looduskaitseala	looduskaitseala
Sookuninga looduskaitseala	looduskaitseala
Soo-otsa looduskaitseala	looduskaitseala
Surju mõisa park	kaitsealune park
Tali mõisa park	kaitsealune park
Tolkuse looduskaitseala	looduskaitseala
Vardja aluskivimi paljand; Vardja kosk	vana kaitsekorraga ala

Tabel 3. Saarde valla kaitsealad. (Allikas Eelis 2019)

Lisaks siseriiklikult kaitstavatele loodusobjektidele on Saarde vallas ka rahvusvahelise kaitsealade võrgustiku Natura 2000 alasid. Natura 2000 on üleeuroopaline kaitstavate alade võrgustik, mis koosneb loodusaladest ja linnualadest. Eesmärgiks on tagada haruldaste või ohustatud lindude, loomade, taimede ja nende elupaikade ning kasvukohtade kaitse. Saarde vallas on ka kolm Ramsari ala (Ramsari konventsioon on rahvusvaheline märgalade kaitset ja kasutamist reguleeriv rahvusvaheline kokkulepe).

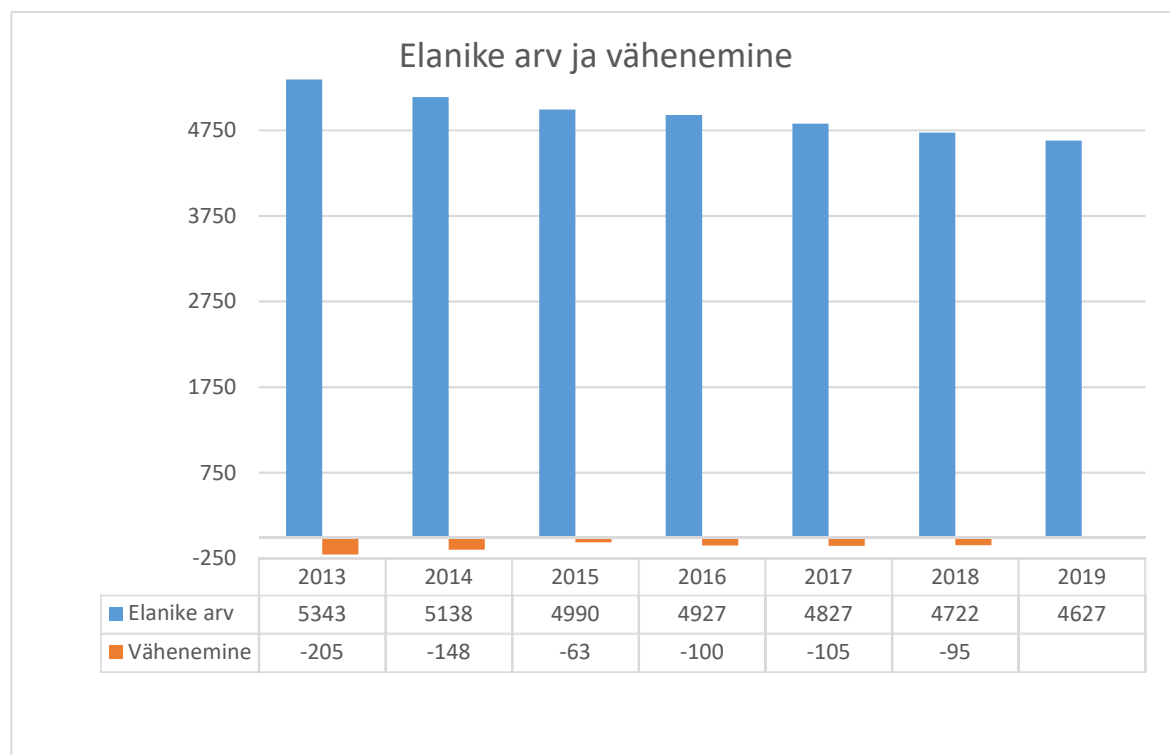
Objekti nimetus	Tüüp
Alva-Kärsu loodusala	Natura (loodusala)
Järveotsa loodusala	Natura (loodusala)
Kahvena loodusala	Natura (loodusala)
Kalita loodusala	Natura (loodusala)
Kanaküla loodusala	Natura (loodusala)
Kikepera linnuala	Natura (linnuala)
Kosemäe loodusala	Natura (loodusala)
Laiksaare loodusala	Natura (loodusala)
Lütemaa	Ramsari ala
Lütemaa linnuala	Natura (linnuala)
Lütemaa loodusala	Natura (loodusala)
Metsääre loodusala	Natura (loodusala)
Nigula loodusala	Natura (loodusala)
Nigula looduskaitseala	Ramsari ala
Põhja-Liivimaa linnuala	Natura (linnuala)
Reiu jõe loodusala	Natura (loodusala)
Sanga loodusala	Natura (loodusala)
Saunametsa loodusala	Natura (loodusala)
Siiraku loodusala	Natura (loodusala)
Sookuninga loodusala	Natura (loodusala)
Sookuninga looduskaitseala	Ramsari ala
Tolkuse loodusala	Natura (loodusala)
Valgeraba loodusala	Natura (loodusala)

Tabel 4. Saarde valla Natura 2000 alad. (Allikas Eelis 2019)

Sotsiaalmajanduslik keskkond

Üldplaneeringu koostamise ning KSH käigus pöörata tähelepanu elukeskkonna parandamisele, et pidurdada väljarännet ja suurendada tõenäosust sisse-rändeks. Saarde vallas tuleb säilitada ja

arendada sotsiaalsed infrastruktuuri, arvestades elu- ja töökohtade praegust ning perspektiivset paiknemist.

Joonis 10. Elanike arvu muutus Saarde vallas 2013-2019. (Allikas Statistikaamet, Saarde.ee 2019)

Sotsiaalne taristu

Sotsiaalse taristu alla kuuluvad valitsus- ja ametiasutused, haridus-, tervishoiu- ja sotsiaalhoolekande asutused, esmatarbekaupade müük, panga- ja postiteenused, internetiühendus, seltsi- ja kultuuritegevus, kultuuri- ja spordiasutused. Lisaks ka puhke- ja virgestusalad ning rohealad kui igapäevaseid ökosüsteemi teenuseid osutav osa rohevõrgustikust.

Saarde valla piirkonda teenindavad kolm tervisekeskust, kaks neist asub valla territooriumil. Kilingi-Nõmme Tervise- ja Hoolduskeskuses töötavad kaks perearsti koos pereõdedega. Surju Tervisekeskuses töötab üks perearst koos kahe pereõega. Tervisekeskus asub ühes hoones hooldekoduga „Videvik“, hoone teisel korrusel. Perearst on ka hooldekodu juhataja. Tali teeninduspunktis asuvad Häädemeeste perearsti vastuvõturuumid, kus kahel korral nädalas teenindatakse Tali piirkonna patsiente.

Kilingi-Nõmmes on kohapeal Pärnu Haigla SA kiirabiosakonna õebrigad, kelle teeninduspiirkonnaks on Kilingi-Nõmme ja Saarde vald. Kiirabiteenuse säilitamine piirkonnas on vajalik, tagades piirkonna kiireima reageerimise hädaolukorras. Lähim järgmine kiirabiteenus asub Kilingi-Nõmmest 40 km kaugusel ja Tali külast 60 km kaugusel.

Elanikele osutatakse hambaraviteenust, koduõendusteenust, ravimeid müüb Kilingi-Nõmme Apteek OÜ asukohaga Kilingi-Nõmme linn ja OÜ Mai Apteegi Surju haruapteek.

Saarde vallas tegutsevad Kilingi-Nõmme Gümnaasium, Surju Põhikool, Kilingi-Nõmme Lasteaed Kröll, Tali Lasteaed, Surju Lasteaed ning Kilingi-Nõmme Muusikakool.

Tehniline taristu

Vee- ja kanalisatsioonisüsteem

Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 6 lg 1 sätestab, et kohaliku omavalitsusüksuse ülesandeks on korraldada oma halduspiirkonnas veevarustust ja kanalisatsiooni. Tulenevalt ühisveevärgi ja –kanalisatsiooni seaduse § 4 lg 1 rajatakse ühisveevärk ja –kanalisatsioon kohaliku omavalitsuse volikogu kinnitatud ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kava alusel. Saarde valla ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kava aastateks 2019-2030 kehtestati 23.01.2019.a. Saarde Vallavolikogu määrusega nr 2.

Saarde vallas haldab OÜ Saarde Kommunaal ühisveevärgi ja -kanalisatsioonisüsteeme Kilingi-Nõmme linnas, Tihemetsa alevikus, Saarde, Surju, Tali, Tõlla, Veelikse, Kalita, Lodja, Jaamaküla ja Rabaküla külates.

Suurim ühisveevärgi ja –kanalisatsiooni ala on Kilingi-Nõmme linn. 2018.a teostati SA KIK toel Kilingi-Nõmme linna, Tihemetsa aleviku ja Saarde küla ühisveevärgi ja -kanalisatsioonisüsteemi ning puhastusseadmete rekonstrueerimise suurprojektid.

Energia- ja jäätmemajandus

Sooja tootmine on Saarde valla maapiirkonnas asuvates korterelamutes ja munitsipaalomandisse kuuluvates hoonetes lahendatud lokaalse küttesüsteemiga. Kaugkütte süsteemid puuduvad. Probleeme on korterelamutel puiduvarude hoidmise ja kütteseadmete ohutusega. Mitmed munitsipaalhooned on varustatud kergõlikütte kateldegaga, mis vajavad väljavahetamist.

Elektrivõrguga on liitunud Saarde vallas enamus majapidamisi. Elektrivõrgu arengus soovitab üleriigiline planeering „Eesti 2030+“ keskenduda rohkem hajutatumale piirkondlikule energia tootmisele, parandades sellega üldist energiajulgeolekut ja võimaldada paremini kasutada kohalikke energeetilisi ressursse (päike, tuul, biokütus, biomass, maasoojus). Teemaplaneeringuga on määratud Kilingi-Nõmme – Riia TEC-2 330 kV õhuliini trassikoridor. Liini valmimine tagab parema varustuskindluse ja võimaldab võrguga liituda uutel kohalikel elektritootjatel, sh keskkonnasõbralikel elektritootjatel ning hajutada Eesti-sisest energiatootmist.

Saarde vallas korraldab jäätmete vedu Ragn-Sells AS. Teenuste kontsessiooni kehtivuse esimeseks päevaks oli 01.08.2017 ning viimaseks päevaks on 31.07.2022. Saarde valla jäätmehoolduseeskiri on vastu võetud 25.08.2015 määrusega nr 9. Saarde valla jäätmekava 2018-2023 kehtestas Saarde Vallavolikogu 28.11.2018 määrusega nr 32.

Lahuskogutud jäätmete äraandmiseks ja võimalikult suures ulatuses materjalina ringlusse võtmiseks on vajalik Saarde valda rajada jäätmejaam. Jäätmejaama võimalik asukoht on Marana külas asuv Heitveepuhasti kinnistu.

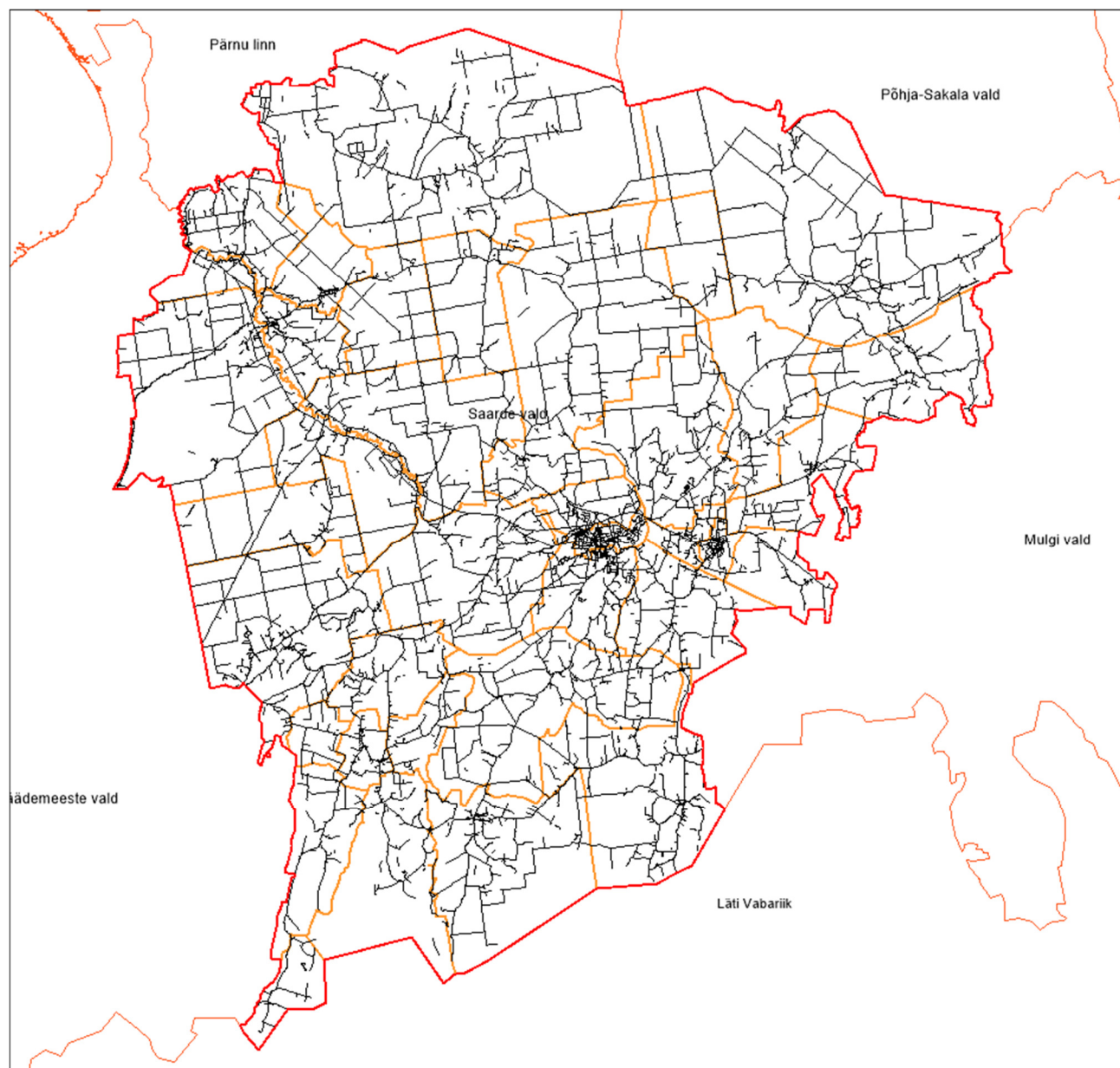
Teed ja tänavavalgustus

Saarde valla teedevõrk on üsna tihe ja ajalooliselt välja kujunenud. Saarde valla teede ja tänavate kogupikkus seisuga 01. jaanuar 2018 on 216 km millest Kilingi-Nõmme linna tänavaid 27 km. Suurima liiklussagedusega on Kilingi-Nõmme linna Pärnu ja Kantsi tänavad. Teede ja tänavakatete üldine olukord on vallas paranenud. Mustkattega teede osakaal suureneb. Teehoiukava on ajas muutuv ja täiendatav dokument, mida vaadatakse läbi vähemalt üks kord aastas ning viiakse kooskõlla nii kehtivate arendusdokumentidega, kui ka kujunenud tegelike olukordade, vajaduste ja võimalustega. Teehoiukava vaatab üks kord aastas läbi ja kinnitab Saarde Vallavolikogu.

Saarde valla teehoiu eeskiri on aegunud (2010) ja vajab uuendamist.

Tänavavalgustusvõrk katab Kilingi-Nõmme linna, Tihemetsa aleviku, Surju, Jaamaküla, Tali, Tõlla, Allikukivi ja Veelikse külasid. Lisaks eelnevale, leidub üksikuid kasutusest väljas olevaid amortiseerunud tänavavalgustuse poste ja laternaid. Kasutuses olevad tänavavalgustuse objektid ja

lõigud ei kata ühtlaselt kogu asulaid. Tänavate valgustamisel on järgitud kriitiliselt vajalikkuse ja ökonoomsuse printsiipi. Tänavavalgustuse lampidest kasutatavad lambid on enamasti naatriumlambid. Teostatud on iga-aastaseid väikesemahulisi remonttöid. Valgustuse juhtimiseks on kasutusel kombineeritud lahendus kaughalduse baasil interneti vahendusel, programmkella ja hämaraanduriga. Tänavavalgustuse juhtimissüsteem (sisse-välja lülitusaegade muudatused) on automatiseeritud. Lülituste aega saab juhtida interneti brauseri vahendusel.

Joonis 11. Saarde valla teedevõrk. (Allikas Maa-amet 2019)

Andmeside

Saarde valda läbib suurematest asulatest (Kilingi-Nõmme, Tihemetsa, Tali, Surju) lairiba fiiberoptiline kaabel, mis on rajatud Eesti Lairiba Arenduse Sihtasutuse poolt koordineeritud projekti raames. Saarde valla elanikud elavad 1065 km² alal valdavalt hõredalt asustatud külades, kuhu 2018 aasta seisuga ei ulatu olemasolev ehitatud lairiba fiiberoptiline kaabel. Strateegiliselt tähtsas Lāti piiriäärses punktis Jäärja külas puudub kvaliteetne mobiil- ja andmeside.

Saarde valla kodanikud vajavad igapäevaselt kvaliteetset andmesidet samaväärselt suurte keskuste võimalustega. Järjest rohkem meie igapäevasest suhtlusest, ärist, riigikorraldusest, avalikest teenustest ja ka meelelahutusest ning televisioonipildi edastamisest toimub läbi lairibavõrkude. Siiamaani kasutusel olnud tehnoloogiad ja võrgud ei tule lähitulevikus enam järjest kasvava infohulga transportimisega toime.

Ühistransport

Ühistransporti korraldab 2015.a. Pärnumaa Omavalitsuste Liit koostöös MTÜ-ga Pärnumaa Ühistranspordikeskus. Ühistranspordi sagedus sõltub reisijate arvust, mistõttu ühistranspordi liiklus on harv ja äärelistel aladel puudub. Vallavalitsus kasutab kompenseerimiseks valla bussiliine, eeskätt õpilaste veo korraldamiseks. Nii on see korraldatud Surju, Kanaküla, Laiksaare ja Jäärja piirkonnas, kuhu ühistransport ei ulatu või on harv. Ühistranspordi taastamine, optimeerimine või tihendamine on mitte ainult valla, vaid samavõrd riiklik küsimus.

Ettevõtluskeskkond

Saarde vallas tegutseb 01.01.2018 seisuga 4 aktsiaseltsi, osaühinguid on Äriregistri andmetel registrisse kantud kokku 219 ja füüsilisest isikust ettevõtjaid 126, mittetulundusühinguid on 172, sihtasutusi 2.

Elanikkonna vähenemine, vanuse tõttu tööjõuturul väljalangemine ja uute elanike tööjõuturule suundumise vähenemine loomuliku iibe tulemusel loovad ettevõtjale raskendatud olukorra, kus uute töötajate leidmine nii olemasolevate kui ka uute töökohtade täitmisel on raskendatud.

Kohalikeks olulisteks ressursideks on metsa, põllumaa ja vastava tööjõu olemasolu. Valla üldplaneeringus on reserveeritud maad ettevõtluse arendamiseks. Ettevõtlust soodustavateks teguriteks on põllumaa, võimas metsaressurss ja kaunis loodus, Pärnu linna ja seega ka sadama lähedus. Ettevõtluse arendamist ja mitmekesistamist takistavateks teguriteks on hõre asustus, kvalifitseeritud tööjõu puudumine ning riiklikud loodus- ja keskkonnavalused kaitsepiirangud.

Valla eesmärgiks on soodsa ettevõtluskeskkonna loomine ja arengu toetamine, ettevõtluse abistamine tugiraha saamiseks arendusprojektide kaudu. Väga oluline põllu- ja metsamajanduse kõrval on väikeettevõtluse ja turismiettevõtete arendamine.

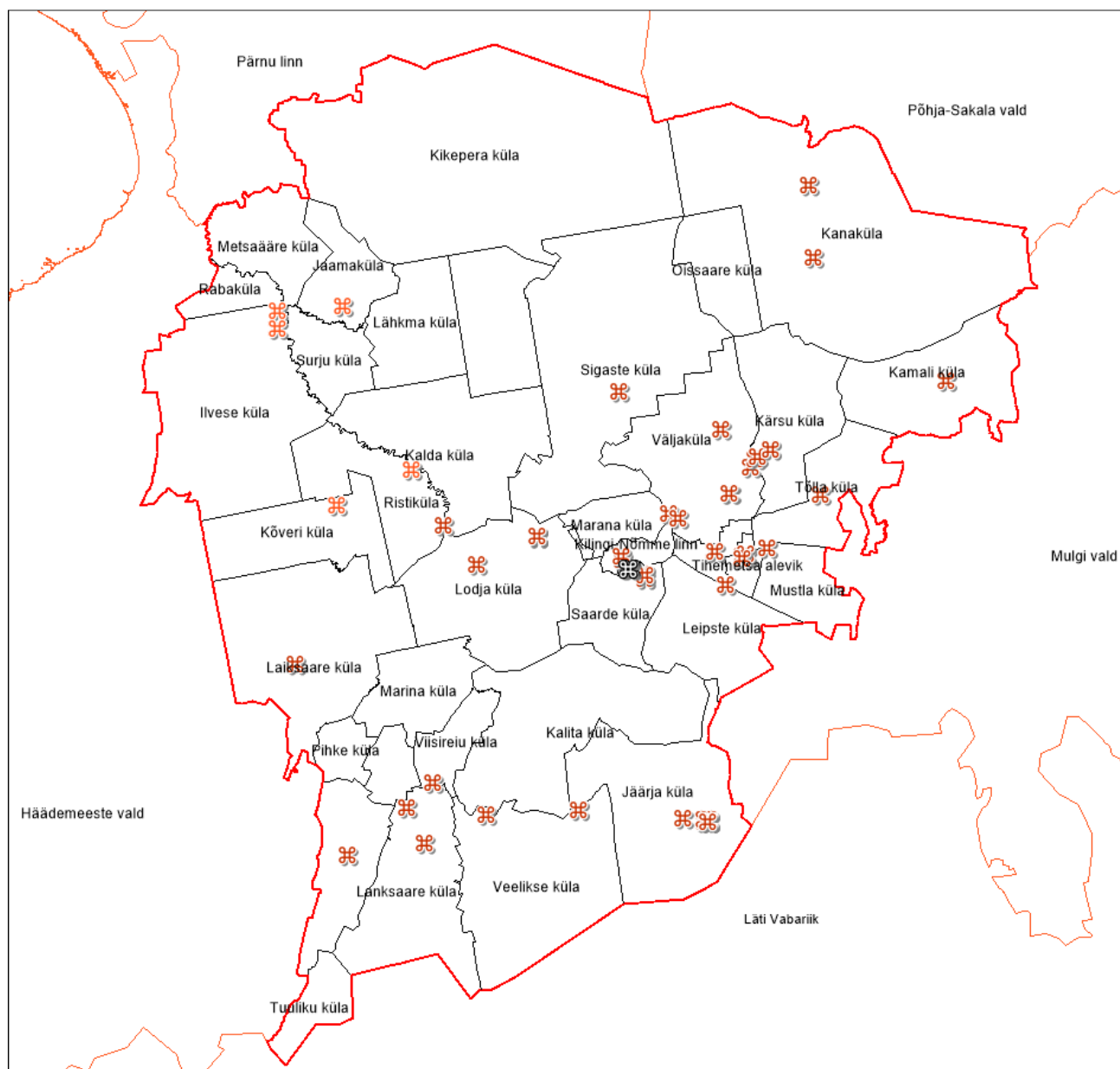
Turvalisus

Turvalisuse tagamisel on kogukondadel ja identiteedil samuti oluline roll. Seetõttu peetakse vajalikuks nt naabrivalve tegevuse toetamist, turva- ja valvesüsteemide arendamist. Lahendamist ootab päästekomando ja politsei konstaablipunkti uuele hoonele sobiva asukoha leidmine ja selle ehitamine. Turvalisust lisab Kilingi-Nõmme linnas ühisvee ja –kanalisatsioonisüsteemide rekonstrueerimise käigus paigaldatud tuletõrjehüdrandid.

Päästeamet tegi 12.11.2018 ettepaneku üldplaneeringu koostamisel käsitleda tuletõrje veevarustust, määrata üldplaneeringu seletuskirjas ja joonistel tuletõrje veevõtukohtade asukohad, -juurdepääsud, -tüübid, -kitsendused ja tingimused rajamise kohustuse kohta.

Ajaloolis-kultuuriline keskkond, sh kultuuriväärtused

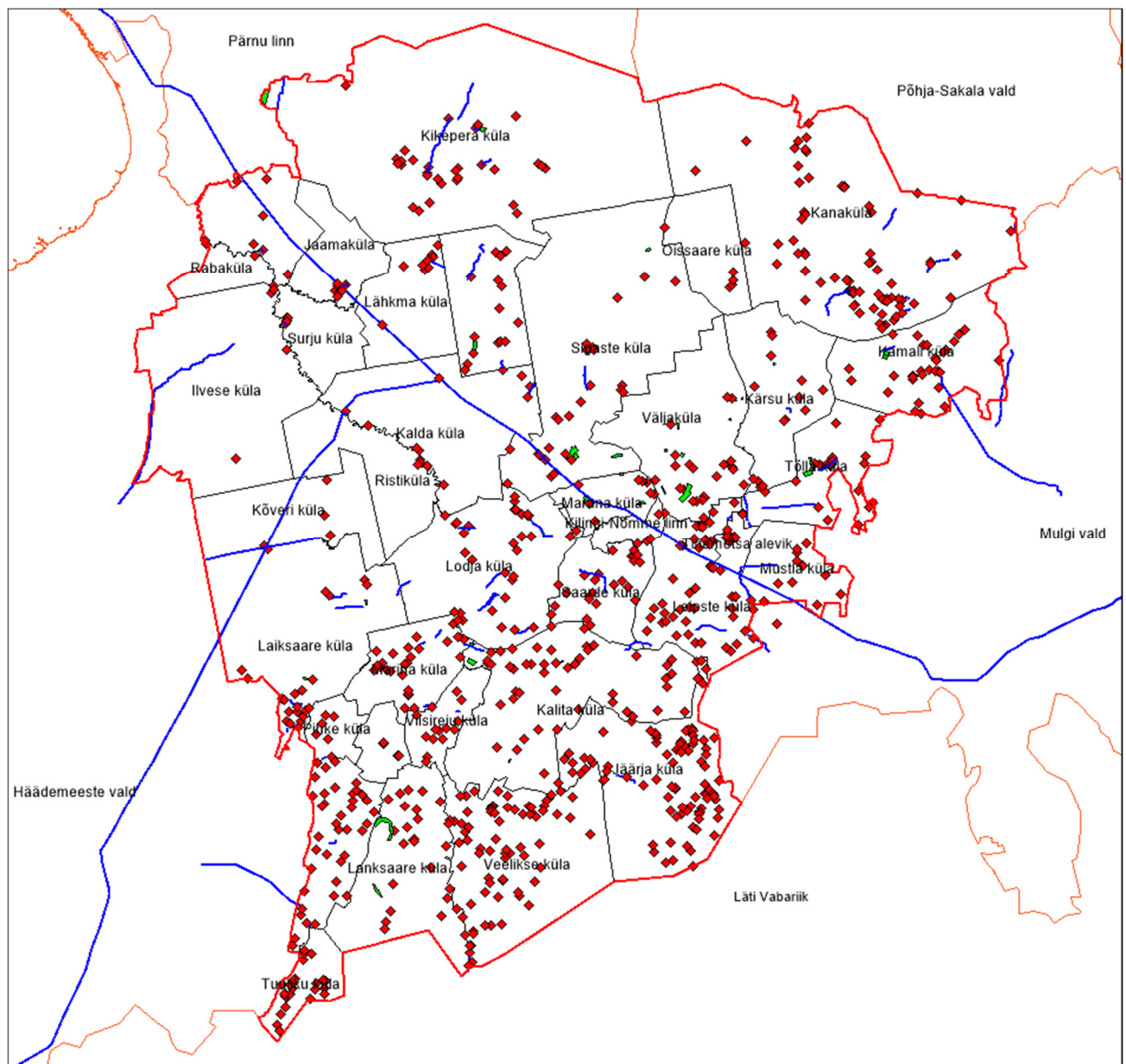
Saarde valla kultuuripärandi osaks on traditsiooniline elulaad ja seda võimaldav keskkond. Kultuuripärandit kätkevad objektid, alad ja elulaad on oma unikaalsuses oluliseks kohatunde ja paigaidentiteedi osaks.

Joonis 12. Muinsuskaitse objektid Saarde vallas. (Allikas KOV kehtivad üldplaneeringud)

Pärandkultuuriobjektideks on eelmiste põlvkondade elamisviisist jäänud nähtavad kultuuriväärtuslikud objektid maastikus. Saarde vallas on keskkonnainfosüsteemi EELIS andmetel 926 pärandkultuuri objekti.

Üldplaneeringu ja KSH käigus on oluline hinnata, kuidas planeeringulahendus aitab kaasa pärandkultuuri säilimisele.

Joonis 13 . Pärandkultuuriobjektide paiknemine Saarde vallas. (Allikas EELIS infosüsteem)

Saarde valla üldplaneeringu elluviimisega eeldatavalt kaasnev keskkonnamõju (sh mõjutatavad keskkonnaelemendid ja eeldatavad mõjuallikad)

KSH aruanne peab käsitlema KeHJS § 40 nimetatud teemasid, arvestades seejuures üldplaneeringu eesmärgi ja käsitletavat territooriumi. Lähtudes KeHJS-i § 40 lõikest 4 käsitletakse KSH aruandes kavandatava tegevuse mõju keskkonnale, sealhulgas inimese tervisele ning sotsiaalsetele vajadustele ja varale, bioloogilisele mitmekesisusele, populatsioonidele, taimedele, loomadele, kaitstavatele loodusobjektidele, pinnasele, vee ja õhu kvaliteedile, kliimamuutustele, kultuuripärandile ja maastikele ning hinnangut jäätmetekke võimaluste kohta.

PlanS § 80 lg 2 sätestab et, keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsuses märgitakse keskkonnamõju hindamise ulatus ja eeldatav ajakava ning üldplaneeringu rakendamisega eeldatavalt kaasneda võiv oluline keskkonnamõju, sealhulgas mõju inimese

tervisele, piiriülese keskkonnamõju esinemise võimalikkus, võimalik mõju Natura 2000 võrgustiku alale ja muu planeeringu koostamise korraldajale teadaolev asjasse puutuv teave.

Keskkonnamõju strateegilisel hindamisel lähtutakse üldplaneeringus käsitletavatest valdkondadest ja nende üldistustasemest ning eelkõige hinnatakse nende valdkondadega seonduvaid mõjusid, mis lahendatakse ära üldplaneeringu koostamise käigus (alade juhtotstarvete ja tingimuste määratlemine või täpsustamine, nt rohevõrgustiku alade ja väärtuslike maastike piiride ja kasutamistingimuste täpsustamine, maakasutuse ja selle tingimuste seadmine, ehituskeeluvööndi täpsustamine jne). Keskkonnamõju strateegilise hindamise olulisimaks eesmärgiks on planeeringu koostamisel leida sellised lahendused, mille puhul oleks võimalik vältida või maksimaalselt vähendada ebasoodsat mõju inimese tervisele, elukeskkonnale ja looduskeskkonnale.

Planeeringulahenduse väljatöötamine ja keskkonnamõju strateegiline hindamine on omavahel tihedalt seotud ning paralleelselt kulgevad protsessid.

Eeltoodust tulenevalt tuleb Saarde valla üldplaneeringu KSH läbiviimisel keskenduda järgmistele planeeringulahenduse elluviimisega kaasnevatele ning kaasneda võivatele mõjudele:

1. Hinnata mõju inimese sotsiaalsetele vajadustele, sh hinnang, kas planeeringulahendus tagab eeldused inimsõbraliku avaliku ruumi väljaarendamiseks ning kas planeeringulahendusega on inimestele loodud eeldused vajalike teenuste osutamiseks (arstiabi, haridus, ühistransport, kultuur, puhke- ja rekreatsioonivõimalused jne).
2. Hinnata teenustevõrgu optimaalsust, puhke- ja virgestusalade piisavust, ning kujundada ühistegevust soosiv avalik ruum.
3. Määratleda tehnilise taristu arengusuundumused ning hinnata arendamisega kaasnevaid mõjusid nii loodus- kui ka sotsiaalmajanduslikule keskkonnale. Lisaks käsitleda mõjude hindamisel väärtuslikke põllumajandusmaid.
4. Hinnata ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arengu suundasid. Käsitleda hajaasustuses tarbevee saamiseks puurkaevude ehitamise tingimusi ja reovee käitlemise võimalusi.
5. Hinnata, kas planeeringulahendus aitab kaasa funktsionaalse ruumi loomisele, et võimaldada sotsiaalsete vajadustega arvestamist.
6. Hinnata üldplaneeringuga kavandatavate tegevuste mõju riigiteedele ning kohalikele teedele, arvestada maakasutusel ja teedevõrgu kavandamisel avalduvat mõju liiklusohutusele.
7. Hinnata mõju inimese tervisele lähtudes joogi- ja suplusvee kvaliteedist, välisõhu seisundist ja müra, analüüsida Atmosfääriõhu kaitse § 63-st sätestatud mürakaardi koostamise vajadust ja vajadusel koostada kaart.
8. Hinnata ioniseeriva kiirguse (sh radooni) mõju inimese tervisele. KSH aruandes tuleb käsitleda kiirgusohutust (sh looduskiirgus ning pinnase ja ruumide siseõhu radoonisisaldus).
9. Hinnata mõju kultuuripärandile. Kultuuripärandi hoidmiseks on vajalik kaardistada kasutuseta hooned, rajatised.
10. Kaardistada kasutuseta ja ohtlikud hooned, rajatised.
11. Hinnata mõju rohevõrgustikule. Teha ettepanekud rohealade eesmärkide saavutamiseks, sh lähtuvalt konkreetsest rohealast ning ökoloogilise mitmekesisuse säilitamise ja puhkefunktsiooni tasakaalustamise vajadusest. Rohealade eesmärkide määratlemine toimub koostöös planeerijaga (rohealade liigitus, sellest tulenevad hooldusnõuded, võimalused maakasutuseks jne).
12. Hinnata mõju väärtuslikele maastikele. Teha ettepanekud väärtuslike maastike väärtuste säilitamiseks ja kasutamiseks. Hinnata planeeringulahendusega kaasnevat mõju olemasolevatele ning potentsiaalsetele miljööväärtuslikele aladele. Hinnata planeeringulahendusega kaasnevat mõju väärtuslikele põllumajandusmaadele.
13. Hinnata sademevee immutamise mõju põhjavee ja joogivee kvaliteedile (sh salvkaevudele) ning üleujutustele. Kaalutleda ja hinnata, kas ja kus on põhimõtteliselt mõistlikum sademevett võimalikult palju immutada kohapeal või rajada sademevee kogumise süsteem.

14. Üldplaneeringu ja KSH koostamisel panustada sellesse, et planeeringu tulemus oleks piisavalt ressursi- ja energiatõhus.
15. Teha ettepanekud kliimamuutustega kohanemiseks (sh võimalikud üleujutusala, tormikindlusega ja kuumalainetega arvestamine).
16. Leevendavate meetmete, sh positiivset mõju võimendavate meetmete soovitamise, et aidata kaasa avaliku ruumi toimimisele elanike heaolu suurendava äri- ja elukeskkonnana ning keskkonnasõbraliku linnakeskkonnana.
17. Pöörata tähelepanu hajaasutuse arengule eesmärgiga pidurdada ääremaastumist.
18. Analüüsida rahvusvaheliste transporditeede läheduse kasutamise võimalusi ja eeliseid ettevõtluskeskkonna arendamisel.
19. Tähelepanu pöörata tööstusalade ja ettevõtluspiirkondade paiknemisele ning sellest tulenevatele mõjudele.
20. Käsitleda elektritootmist (päikeseenergeetika ja tuul), ülekandevõrkude rajamist ja arendamist ning hinnata nende võimalikku mõju.
21. Hinnata ehituskeeluvööndi vähendamise võimalusi. Maaküttesüsteemide rajamise tingimuste määramine.
22. Asula ja ehitiste kaitseks õhusaaste, müra, tugeva tuule, lumetuisu eest või tuleohtu vähendamiseks, metsatulekahju leviku tõkestamiseks lageraie tegemisel langi suurusele ja raievanusele piirangute seadmine, raieviisi määramine.
23. Maardlate paiknemine ja maavarade kaevandamise võimaluste, tingimuste ja kitsenduste käsitlemine. Sh Rail Baltica mõju maavarade kaevandamisele.
24. Riigikaitse otstarbega maa-alade kasutamine ja kavandamine.

Üldplaneeringu ja KSH koostamise protsessi käigus võib lisanduda mõjusid, mida tuleb töö käigus hinnata.

Kui üldplaneeringu koostamise käigus ilmnevad asjaolud, mis võivad kaasa tuua olulise keskkonnamõju teise riigi keskkonnale, siis teavitatakse sellest Keskkonnaministeeriumi, kes informeerib sellest Läti Vabariiki.

KSH metoodika

KSH käigus lähtutakse KeHJS ja PlanS nõuetest. Hindamine teostatakse üldplaneeringu täpsusastmes ja keskendutakse teemadele, mille osas toimuvad muutused võrreldes hetkel kehtivate üldplaneeringutega ning mida saab üldplaneeringuga reguleerida.

KSH viiakse läbi tihedas koostöös planeerimisega. Mõjude hindamine toimub jooksvalt koos planeeringulahenduse väljatöötamisega. Alternatiivide moodustamine, hindamine, kaalumine ning eelistamine toimub koostöös planeerijaga. Hindamisel ja kaalumisel arvestatakse ka planeerimisega seotud kriteeriume ja tõekspidamisi.

Üldplaneeringu raames viiakse vajadusel läbi täiendavaid uuringuid, mis annavad sisendi ka KSH-le. Keskkonnale avalduva mõju hindamiseks puudub hetkel vajadus täiendavate uuringute läbiviimiseks. Mõju hindamine toimub eksperthinnangute ja olemasolevate andmete põhjal: Maa-ameti Geoportaal, Keskkonnaregistri avalik teenus, EELIS, VEKA, planeeringualal eelnevalt teostatud uuringud. Üldplaneeringu ning KSH koostamise käigus tutvutakse piirkonnaga kohapeal ning viiakse läbi tööseminare. Vajadusel arvestatakse teaduskirjanduses avaldatud tulemusi ja teaduslikult tõestatud kõige kaasaegsemat informatsiooni. Töö teostamisel tuleb analüüsida avalikkuse ettepanekuid ning tuua välja nendega arvestamise või mitteametamise põhjendused.

Kvalitatiivsete ja kvantitatiivsete hindamismeetodite valik toimub vastavalt andmete olemasolule ja vajadusele. Väljatöötamise kavatsuse etapis ei ole selgunud ühtegi näitajat, mida kindlasti oleks võimalik hinnata kvantitatiivselt.

Hindamisel lähtutakse Eestis ja Euroopa Liidus kehtivate asjakohaste õigusaktide nõuetest.

Koostöö ja kaasamine

Planeerimismenetlus on avalik. Planeerimisseaduse § 9 kohaselt tuleb planeerimisalase tegevuse korraldajal avalikkust planeerimismenetlusest arusaadavalt teavitada, menetlusse piisavalt kaasata ning korraldada planeeringu koostamise käigus planeeringu tutvustamiseks avalikke väljapanekuid ja avalikke arutelusid. Üldplaneeringuga seonduvat teavet tuleb järjepidevalt kajastada Saarde valla kodulehel.

Lähtudes Vabariigi Valitsuse 17.12.2015. a määrusest nr 133 Planeeringute koostöölastamisel koostöö tegemise kord ja planeeringute koostöölastamise alused koostatakse üldplaneering koostöös valitsusasutustega, kelle valitsemisalas olevaid küsimusi üldplaneering käsitleb, ja planeeringualaga piirnevate kohaliku omavalitsustega.

Üldplaneeringu ja KSH koostamisse kaasatakse isikud, kelle õigusi ja huve planeering võib mõjutada või kes on avaldanud soovi olla kaasatud. Lisaks kaasatakse asutusi, kellel võib olla põhjendatud huvi eeldatavalt kaasneva olulise keskkonnamõju või planeeringuala ruumiliste arengusuundumuste vastu.

Isikud ja asutused, keda strateegilise planeerimisdokumendi alusel kavandatud tegevus võib eeldatavalt mõjutada või kellel võib olla põhjendatud huvi selle strateegilise planeerimisdokumendi vastu on esitatud (lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsuse koostamise hetkel) tabelis 5.

Tabel 5. Üldplaneeringu koostamisel koostöö tegijad ja kaasatavad

Huvigrupp	Asutus/isik	kontakt
Naaber-omavalitsused (koostöö tegijad)	Pärnu linn	linnaavalitsus@parnu.ee
	Häädemeeste vald	haademeeste@haademeeste.ee
	Põhja-Sakala vald	info@pohja-sakala.ee
	Mulgi vald	mulgi@mulgivald.ee
Ministeeriumid (koostöö tegijad)	Kaitseministeerium	info@kaitseministeerium.ee
	Kultuuriministeerium	min@kul.ee
	Maaeluministeerium	info@agri.ee
	Majandus- ja kommunikatsiooni- ministeerium	info@mkm.ee
	Rahandusministeerium	info@rahandusministeerium.ee
	Siseministeerium	info@siseministeerium.ee
	Haridus- ja Teadusministeerium	hm@hm.ee
	Sotsiaalministeerium	info@sm.ee
Riigiametid (koostöö tegijad)	Keskkonnaamet	info@keskkonnaamet.ee
	Lennuamet	ecaa@ecaa.ee
	Maa-amet	maaamet@maaamet.ee

Riigiametid (koostöö tegijad)	Maanteeamet	info@mnt.ee
	Muinsuskaitseamet	info@muinsuskaitseamet.ee
	Politsei- ja Piirivalveamet	ppa@politsei.ee
	Põllumajandusamet	pma@pma.agri.ee
	Päästeamet	rescue@rescue.ee
	Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet	info@ttja.ee
	Terviseamet	kesk@terviseamet.ee
	Veterinaar- ja Toiduamet	vet@vet.agri.ee
Ettevõtted ja äriühingud (kaasatavad)	Riigi Kinnisvara AS (soov olla kaasatud)	info@rkas.ee
	Eesti Energia Aktsiaselts	info@energia.ee
	Elering AS	info@elering.ee
	Elektrilevi OÜ	elektrilevi@elektrilevi.ee
	Eesti Lairiba Arenduse Sihtasutus	info@elasa.ee
	Luu Metsanduskool	info@luua.ee
	Riigimetsa Majandamise Keskus	rmk@rmk.ee
	Põllumajandusuuringute Keskus	info@pmk.agri.ee
	Rail Baltic Estonia OÜ	info@rbe.ee
	SA Pärnumaa Arenduskeskus	info@parnumaa.ee
	Telia Eesti AS	info@telia.ee
	Elisa Eesti AS	elisa@elisa.ee
	Tele2 Eesti Aktsiaselts	tele2@tele2.ee
	OÜ Metsagrupp	info@metsagrupp.ee
	Metsatervenduse OÜ	kaja@eestimetsad.ee
	Valga Puu OÜ	info@valgapuu.ee
	Karo Mets OÜ	karomets@karomets.ee
	AS Roger Puit	info@rogerpuit.ee
	Osaühing Weiss	info@weiss.ee
	Osaühing Surju PM	surjupm@gmail.com
	Osaühing Laanepuu	kertjefimov@hotmail.ee
	Aktsiaselts Preab	info@preab.ee
	OÜ Helmetal IMS	info@hims.ee
	Osaühing Metsis	metsis@metsis.com
	Osaühing Saarde Kommunaal	kommunaal@saarde.ee

	Kilingi-Nõmme Majandusühistu	kilinginomme@hotmail.ee
	Aktsiaselts Eesti Post	info@omniva.ee
	Stonemaster Group OÜ (soov olla kaasatud)	orobko@gmail.com
MTÜ-d, seltsid (kaasatavad)	MTÜ Eesti Erametsaliit	erametsaliit@erametsaliit.ee
	Eesti Keskkonnaühenduste Koda	info@eko.org.ee
	MTÜ Arendus- ja Innovatsioonikeskus Livonia	eesi.kolla@gmail.com
	MTÜ Marina Külakoda	rlensment@hotmail.ee
	MTÜ Külaselts Iiris	tiina.kuum@gmail.com
	Surju-Ilvese küla Selts	kuuskmarienne@gmail.com
	Lähkma-Saunametsa külaselts	kadriaija@hotmail.ee
	Ristiküla külaselts	robi62@hotmail.ee
	Metsaääre Küla Selts	urmas@aph.ee
	Kikepera selts	kikepera@gmail.com
	MTÜ Allikukivi Park	railihein@gmail.com
	MTÜ Kärsu Arendus	katrin@metstetalu.ee
	MTÜ Saarde Vabatahtlikud Pritsumehed	saarde.pritsumehed@gmail.com
	MTÜ Spordiklubi Saarde	toivo@sksaarde.ee
	MTÜ Tihemetsa Motoklubi	vaino@tihemetsamoto.ee
	Jahiselts „Nõmme“	rein.kohv@gmail.com
	Tihemetsa Jahiselts	vaino.lill@gmail.com
	Jahiselts Ora	inge.kekkonen@rmk.ee
	MTÜ Kodukant Tali	signe.post@mail.ee
	Rohelise Jõemaa Koostöökogu	info@joemaa.ee
	MTÜ Ühinenud Metsaomanikud	kadri-aija.viik@erametsaliit.ee

Koostöö tegijate ja kaasatavate isikute / asutuste nimekiri võib üldplaneeringu koostamise protsessi ajal täieneda ja sel juhul tuleb vastava menetluse etapi ajal sellega arvestada.

Ajakava
Tabel 6

PEAMISED ETAPID	2018			2019												2020												2021											
	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
Algatamine																																							
Lähteandmete kogumine, analüüside koostamine/tellimine																																							
ÜP lähteseisukohtade ja KSH väljatöötamise kavatsuse koostamine																																							
ÜP lähteseisukohtade ja KSH väljatöötamise kavatsuse eelnõu avalikustamine, koostöö tegijatelt ja kaasatavatelt isikutelt ettepanekute küsimine																																							
ÜP lähteseisukohtade ja KSH väljatöötamise kavatsuse täpsustamine ja avalikustamine																																							
ÜP ja KSH aruande eelnõu koostamine ja täiendamine																																							
ÜP ja KSH aruande eelnõu avalikustamine ja avalike arutelude korraldamine																																							
ÜP ja KSH aruande eelnõude kooskõlastamine ja arvamuste kohta seisukoha koostamine ja esitamine																																							
ÜP ja KSH aruande vastuvõtmine																																							
ÜP avalikustamine ja avaliku arutelu korraldamine																																							
ÜP heakskiitmine, esitamine järelevalvesse, järelevalve																																							
Kehtestamine																																							